

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ
BARA, ČERNOCHOV
NA ROKY 2022 - 2028**

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ
BARA, ČERNOCHOV**

2022

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

© MO+AD, s.r.o.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je vlastníctvom, imaníom obcí Bara, Černochovej. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je autorským dielom MO+AD, s.r.o. Autorské práva na systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií sú vyhradené pre spracovateľa – spoločnosť MO+AD, s.r.o. a sú jej vlastníctvom.

Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku, alebo jeho jednotlivých častí, alebo iné zneužitie má za následok právnu zodpovednosť.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ
BARA, ČERNOCHOV**

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí BARA, ČERNOCHOV na roky 2022 – 2028
Územné vymedzenie :	Košický samosprávny kraj Obce: BARA, ČERNOCHOV
Účinnosť PHRSRO:	13. 10. 2022 - 31. december 2028
Spracovateľ:	MO+AD, s.r.o. Jesenná 6, 040 01 Košice, IČO: 54 366 429 Registrácia: Okresný súd Košice I., odd. Sro, vložka: 53372/V

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

OBSAH

ÚVOD		6
	1. PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ	6
A	ANALYTICKÁ ČASŤ	14
	2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCIACH	14
AI	ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ	18
	3. KRAJINA	18
	4. OBYVATELSTVO	19
	5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE	23
	6. ŠKOLSTVO	24
	7. EKONOMIKA A RIADENIE OBCÍ	25
	8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	27
	9. KULTÚRA A ŠPORT	30
	10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI	31
	11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ	31
AII	ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA OBCÍ	32
	12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH	32
	13. NEPODNIKATELSKÉ SUBJEKTY V OBCIACH	33
	14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	34
	15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	35
	16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A INÉ POZORUHODNOSTI	37
	17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCÍ	38
AIII	ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA OBCÍ A SWOT	39
B	STRATEGICKÁ ČASŤ	43
	18. VYMEDZENIE POJMOV	45
	19. VÍZIA OBCÍ	46
	20. PRIORITY A CIELE	46
C	PROGRAMOVÁ ČASŤ	54
	21. OPATRENIA A AKTIVITY	54
	22. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE REALIZÁCIE OPATRENÍ	67
D	REALIZAČNÁ ČASŤ	69
	23. MANAŽMENT PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ	69
	24. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ	72
	25. KOMUNIKÁCIA PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ	75
	26. AKČNÉ PLÁNY OBCÍ NA ROKY 2022 - 2023	76
E	FINANČNÁ ČASŤ	78
ZÁVER		80

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

ÚVOD

Obce Bara, Černochovo (ďalej aj „*obec*“, „*obce*“ v príslušnom gramatickom tvare) rozvoj svojho územia a všetkých vzťahov v rámci jednotlivých obcí koncepcne spoločne programujú od roku 2015, kedy bol prijatý prvý dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovo. Realizácia aktivít v súlade so spoločným programom sa rokmi osvedčila. Investície a projekty, ktoré obce realizovali boli koordinované a nie náhodné, finančné prostriedky a granty, ktoré jednotlivé obce do projektov investovali boli aj vďaka programovaniu využité efektívne a hospodárne.

Pre nové programovacie obdobie 2021 – 2027 sa obce Bara, Černochovo, už bez obce Borša rozhodli pripraviť opäť spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo (ďalej aj „*Program rozvoja obcí*“ v príslušnom gramatickom tvare) v nadväznosti na prijaté nadnárodné a národné dokumenty a aktuálnu legislatívu a v súlade s aktuálnym stavom rozvoja jednotlivých obcí.

1. PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

1.1 ÚČEL PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ A JEHO SPRACOVANIE

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo na roky 2022 - 2028 je koncepčný dokument, ktorý hodnotí predchádzajúce obdobie z hľadiska naplnenia programovaných cieľov celkovo aj v každej jednotlivej obci samostatne, popisuje kľúčové javy v každej obci, hodnotí ich a navrhuje k nim strednodobé priority a opatrenia tak, aby boli aplikovateľné vo všetkých obciach ako celku aj v každej jednotlivej obci osobitne. Realizácia strednodobých priorít a opatrení by mala viesť k ďalšiemu pozitívnemu rozvoju každej obce v strednodobom horizonte. Program rozvoja obcí odpovedá na otázku, ako naďalej koordinovať činnosť vo vnútri tej - ktorej obce, aby sa dosiahlo riešenie problémov, ktoré sú spoločné pre všetkých obyvateľov každej jednotlivej obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo je dokumentom, ktorý vychádza zo znalosti územia každej obce, starostlivo mapuje jeho zdroje a usiluje o dosiahnutie „verejného prospechu“ v obciach celkovo a zároveň v každej obci jednotlivo.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov zároveň využíva silné stránky a príležitosti v každej obci a minimalizuje slabé stránky v prospech stanovenia reálnych cieľov. Schválenie Programu rozvoja obcí je podmienkou na predloženie žiadostí ktorejkoľvek z obcí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov (finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov).¹

Kľúčovou ambíciou pri spracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov je skutočnosť, že využitie finančných, materiálnych a ľudských zdrojov je limitované a je potrebné ich užívanie programovať tak, aby z toho mali jednotlivé obce a ich obyvatelia čo najväčší úžitok a efekt. Skúsenosť z predchádzajúcich rokov potvrdila, že šikovným manažmentom v obciach sa to dá.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov do roku 2028 je strednodobým programom pre pokračovanie naštartovaných dlhodobých procesov, ktoré vedú ku zlepšeniu sociálno-ekonomických podmienok života jednotlivých obcí a ich obyvateľov. Je návodom pre individuálne projekty jednotlivých obcí, ich podnikateľského zázemia, spolkov či záujmových organizácií pri spoločnom úsilí o vlastný rozvoj.

Starostka obce Černochov a starosta obce Bara poverili spracovaním dokumentu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov odborníkov spoločnosti MO+AD, s.r.o. Spoločne stanovili pracovnú aj riadiacu skupinu. Kľúčovými partnermi spracovateľa boli orgány jednotlivých obcí: starostovia obcí a obecné zastupiteľstvá obcí prostredníctvom poslancov. Orgány obcí pri spracovaní Programu rozvoja obcí mali na zreteli záujmy rozvoja príslušnej obce, ale aj záujmy podnikateľov a ďalších subjektov, ktoré priamo aj nepriamo svojim pôsobením ovplyvňujú rozvoj obcí a príslušného regiónu. Program rozvoja obcí tak svojim reálnym obsahom zodpovedá potrebám všetkých obcí ako celku aj potrebám jednotlivých obcí, ich obyvateľov aj potrebám ďalších subjektov v nich pôsobiacich.

1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

NÁZOV DOKUMENTU	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov na roky 2022 - 2028
FORMA SPRACOVANIA	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov je koncepčne spracovaný dokument ako celok s podporou orgánov jednotlivých obcí zúčastnených na jeho tvorbe. Pri spracovaní Programu rozvoja obcí je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Programu rozvoja obcí boli doplňované, pripomienkované starostami obcí, poslancami obecných zastupiteľstiev obcí a ďalšími autoritami obcí s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obcí. Zdrojom informácií boli starostovia obcí, zamestnanci

¹ § 8 odsek 6 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

	obcí a ďalšie orgány a inštitúcie verejnej správy. Spracovatelia vychádzali z poznatkov získaných od orgánov obcí a využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je v súlade s národnými a regionálnymi koncepčnými dokumentmi aj v súlade s aktuálnou legislatívou v Slovenskej republike.
RIADENIE PROCESU SPRACOVANIA	Proces spracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej koncepčne aj metodicky riadil spracovateľ: MO+AD, s.r.o. Manažér za spracovateľa: JUDr. Monika Jurčová Riadiaca skupina: Mgr. Ľudovít Sütő, starosta obce Bara, Angela Kálmánová, starostka obce Černochovej, Pracovná skupina: Ing. Gejza Csizmadia, poslanec Obecného zastupiteľstva obce Bara, Ing. Ladislav Hrenyo, PhD., poslanec Obecného zastupiteľstva obce Bara, Gabriela Došová, poslankyňa Obecného zastupiteľstva obce Černochovej, Mgr. Kristína Pappová Rosohová, poslankyňa Obecného zastupiteľstva obce Černochovej, Ladislav Zádori, poslanec Obecného zastupiteľstva obce Černochovej.
OBDOBIE SPRACOVANIA	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej bol spracovaný v období apríl - august 2022
FINANCOVANIE SPRACOVANIA	Spracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej bolo financované z vlastných zdrojov jednotlivých obcí Bara, Černochovej v súlade s rozpočtom jednotlivých obcí Bara, Černochovej aj v súlade so Zmluvou o dielo medzi jednotlivými obcami Bara, Černochovej a spracovateľom.

Zdroj: spracovateľ

1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

TERMÍN: apríl – august 2022	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Úvod					
Analytická časť					
Strategická časť					
Programová časť					
Realizačná časť					
Finančná časť					
Záver					

Zdroj: spracovateľ

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

1.4 VÝCHODISKOVÉ DOKUMENTY PRE SPRACOVANIE PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Právnym rámcom spracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov sú ustanovenia viacerých osobitných predpisov. V súlade s ustanovením zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov obec pri výkone samosprávy schvaľuje koncepciu rozvoja jednotlivých oblastí života obce.² Schvaľovať koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obce je vyhradené obecnému zastupiteľstvu obce.³ Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza.⁴ Ustanovenia ďalších osobitných predpisov týmto nie sú dotknuté.

Východiskom Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov sú aj ustanovenia vnútorných predpisov riadenia jednotlivých obcí. Program rozvoja obcí je v súlade s ustanoveniami štatútov jednotlivých obcí, v súlade s ustanoveniami územných plánov jednotlivých obcí a zároveň zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja Košického samosprávneho kraja.

Programová a strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov zohľadňuje najmä nadnárodné a národné koncepčné dokumenty.

Členskými štátmi OSN bola v roku 2015 prijatá Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj. Agendu 2030 tvorí súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy, ktoré nie je možné riešiť izolovane. Zodpovednosť za Agendu 2030 je v podmienkach Slovenskej republiky rozdelená medzi viaceré orgány štátnej správy. Na základe rámca medzinárodných dokumentov (Agenda 2030 a ďalšie) a z potreby zvýšiť efektívnosť jednotlivých priestorovo relevantných rezortných politík ich priestorovou, časovou a vecnou koordináciou bol vypracovaný základný implementačný dokument plnenia národných priorit Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj Organizácie spojených národov v Slovenskej republike: *Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 - nové znenie (ďalej len „Slovensko 2030“)* ako Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, *„východiskový strategický dokument, ktorý komplexne určuje strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja v dlhodobom období pri*

² § 4 odsek 3 písmeno j) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

³ § 11 odsek 4 písmeno c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, § 8 odsek 5 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

⁴ § 8 odsek 1 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja“.⁵ Slovensko 2030 zároveň reflektuje na aktuálne programové dokumenty Európskej Únie, ktoré vznikajú v súvislosti so začiatkom nového programového obdobia Európskej Únie 2021 – 2027.

Slovensko 2030 definuje priority a ciele rozvoja Slovenska v troch integrovaných rozvojových programoch pokrývajúcich kľúčové oblasti rozvoja: ochrana a rozvoj zdrojov, ich udržateľné využívanie a rozvoj komún. Tieto programy sú chápané ako prierezové, integrujúce problematiku rôznych rezortov a rôznych úrovní štátnej správy a územnej samosprávy. Reagujú na hlavné výzvy nielen na národnej úrovni, ale berú do úvahy špecifiká regiónov Slovenska.

1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV

NÁZOV DOKUMENTU	PLATNOSŤ DOKUMENTU	ÚROVEŇ DOKUMENTU	ZDROJ
Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj	2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030	2030	národná	www.mirri.gov.sk
Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027	2030	národná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: spracovateľ

1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

V súlade s Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochove pre roky 2016 až 2022 realizovali jednotlivé obce viaceré rozvojové projekty, ktoré skvalitnili život obyvateľov aj návštevníkov každej obce a jej okolia. Obce sa vďaka svojmu plánovaniu mohli uchádzať o ponúkané granty a iné nenávratné finančné prostriedky a pri viacerých žiadostiach boli úspešné. Každá obec využila nenávratné finančné prostriedky a ďalšiu grantovú pomoc v prospech vlastného rozvoja a s využitím týchto prostriedkov mohli realizovať najmä finančne náročné priority investičné aktivity, ale aj ďalšie projekty zamerané na skvalitnenie života obce. Prehľad realizovaných investícií a aktivít jednotlivých obcí je uvedený v tabuľke.

⁵ § 6 odsek 1 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Tabuľka: Prehľad realizovaných investícií a aktivít v obci Bara od roku 2016

„Materská škola Veľká Bara – Zateplenie a výmena okien a dverí“			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2016	2018
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE	
86 115,66 €	79 390,00 €	2 419,88 €	4 305,78 €	
„Zvyšovanie energetickej účinnosti Obecný úrad, Kultúrny dom Bara“			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2020	2021
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE	
179 633,05 €	145 318,67 €	27 048,45 €	7 265,93 €	
„Rekonštrukcia Obecného domu na Komunitné centrum Malá Bara			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2021	2021
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE	
70 081,74 €	59 942,86 €		10 138,88 €	
Oddychová zóna obce Bara			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2021	2021
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE	
13 180,15 €	11 050,00 €	472,65 €	1657,50 €	

Zdroj: obec Bara, 2022

Tabuľka: Prehľad realizovaných investícií a aktivít v obci Černochovo od roku 2016

Dokončenie domu smútku a nákup zariadenia do domu smútku			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2018	
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE	
4 670,00 €	4 200,00 €		470,00 €	
Zateplenie a obnova obvodového plášťa a vybudovanie ústredného kúrenia budovy kultúrneho domu v obci Černochovo			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2019	
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE	
138 159,93 €	128 676,19 €		9 483,74 €	
Hasičská zbrojnica – stavebné úpravy			ROK	
			ZAČATIA	UKONČENIA
			REALIZÁCIE	
			2020	
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

			OBCE
23 857,13 €	22 664,27 €		1 192,86 €
Rekonštrukcia miestnej komunikácie, rekonštrukcia mosta a odstraňovanie nánosov bahna v rigole, aktivita realizovaná v roku 2022, ešte prebieha			ROK
			ZAČATIA
			REALIZÁCIE
			2022
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE
10 021,20 €	10 000,00 €		21,20 €
Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia, aktivita realizovaná v roku 2022, ešte prebieha			ROK
			ZAČATIA
			REALIZÁCIE
			2022
ROZPOČET PROJEKTU CELKOM	VÝŠKA ZÍSKANÝCH PROSTRIEDKOV	DONOR	FINANČNÁ SPOLUÚČAŤ OBCE
15 984,00 €	8 900,00 €		7 084,00 €

Zdroj: obec Černochovo, 2022

1.7 OSNOVA PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo analyzuje aktuálny stav a formuluje aktuálne kľúčové problémy každej obce, jasne vymedzuje strategické ciele obcí, identifikuje rozvojové priority a definuje opatrenia. Konceptne navrhuje rad na seba nadväzujúcich krokov, ktorými sa koordinuje činnosť vo vnútri každej obce tak, aby sa dosiahlo riešenie problémov v prospech jej obyvateľov. Program rozvoja obcí je spracovaný v zhode s programovými princípmi Európskej únie, ktoré kladú dôraz na plánovanie a súlad medzi názormi verejnej správy, podnikateľského a občianskeho sektora. Program rozvoja obcí je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia aj kultúrneho dedičstva. Jeho obsahová štruktúra zodpovedá aktuálnym potrebám a tvoria ju časti:

- Úvod
- Analytická časť
- Strategická časť
- Programová časť
- Realizačná časť
- Finančná časť
- Záver

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

1.8 PLATNOSŤ A ÚČINNOSŤ PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je pre každú obec platný dňom jeho schválenia obecným zastupiteľstvom obce a účinný je dňom nasledujúcim po dni schválenia obecnými zastupiteľstvami všetkých obcí. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je účinný na dobu určitú do 31. decembra 2028.

Účinnosť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej môžu obce predĺžiť najviac o dvadsaťštyri mesiacov. Podmienkou predĺženia účinnosti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je schválenie predĺženia jeho účinnosti obecným zastupiteľstvom v každej obci. Ak obecné zastupiteľstvo niektorej z obcí predĺženie účinnosti Programu rozvoja obcí neschválí, neovplyvní to predĺženie účinnosti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej pre ostatné obce.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCIACH BARA, ČERNOCHOV

2.1 PREHĽAD ZÁKLADNÝCH ÚDAJOV

Samosprávny kraj	Košický samosprávny kraj
Okres	Trebišov
Názov obce	Bara
Počet obyvateľov k 31. 12. 2021	268
Rozloha	625 ha
IČO	00331295
Názov obce	Černocho
Počet obyvateľov k 31. 12. 2021	190
Rozloha	616 ha
IČO	00331431

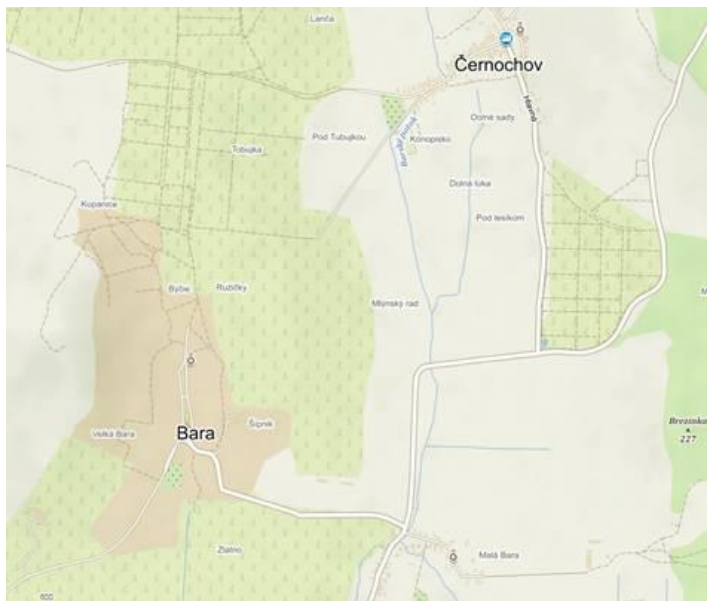
Zdroj: spracovateľ

2.2 GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCÍ

Obce Bara a Černocho sa nachádzajú v Potišskej nížine na juhozápadných výbežkoch Zemplínskych vrchov na východnom Slovensku, v okrajovej polohe v rámci okresu Trebišov aj v rámci Košického kraja. Okresné mesto Trebišov je vzdialené od obcí približne 25 km, krajské mesto Košice približne 60 km. Obce Bara a Černocho sú vzájomne prepojené cestami III. triedy. Svojou polohou tvoria prirodzený mikroregión na pravom brehu rieky Bodrog.

Katastrálne územia obcí Bara a Černocho sú súčasťou vinohradníckej oblasti Tokaj. Vinohradnícka oblasť Tokaj s výmerou 908 ha je najmenšou zo šiestich vinohradníckych oblastí Slovenska. Tvorí ju 7 obcí trebišovského okresu: Bara, Čerhov, Černocho, Malá Tŕňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Tŕňa a Viničky.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Obrázok 1 Mapa polohy obcí

2.3 HISTÓRIA OBCÍ

Najstaršie písomné správy o dedine **Bara** sú z roku 1296, kde sa Bara uvádza ako jednotná obec. Rozdelenie na Veľkú (Nagybári) a Malú Baru (Kisbári) sa prvý raz spomína v roku 1416. Obec bola majetkom zemanov a často menila zemepánov. Dnešná obec vznikla zlúčením dedín Veľká Bara (Nagybári) a Malá Bara (Kisbári) v roku 1960.

V chotári obce sa nachádzajú stopy sídliska z 9. a 10. storočia. V tejto lokalite sa našli najstaršie doklady o úmyselnom vypaľovaní hliny na východe Slovenska. Čiže obyvatelia obce sa tu okrem vinohradníctva zaoberali aj hrnčiarstvom. Najstaršie písomné zmienky o vinohradníctve v obci pochádzajú z roku 1475.

Stredoveký kostol v Malej Bare je zapísaný v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok. Románska dispozícia stavby evanjelického reformovaného kostola pochádza zo začiatku 13. storočia. Kostol bol v 15. storočí rozšírený, loď a veža sú gotické. Evanjelický reformovaný kostol vo Veľkej Bare pochádza z roku 1801, v roku 1890 bol prestavaný.

Prvá písomná zmienka o obci **Černochoh** sa datuje do roku 1298, kedy sa nazývala Chenohou. V ďalšom historickom vývoji sa jej názov menil nasledovne: z roku 1475 je písomne doložený názov Chrnazo, v roku 1487 Charnaho, v roku 1773 Czernahow, v roku 1920 Černahov a v roku 1927 Černovhov. Po maďarsky sa obec úradne nazývala Csernahó a Csarnahó.

Obec, ktorá sa rozprestiera v podhorí Zemplínskych vrchov s tradíciou výroby znamenitých vín, často menila v priebehu svojho vývoja zemepánov. Koncom 15. storočia patrila Rozgonyiovcovi, v 16. storočí Palócziovcovi, Dobovcovi, Perényiovcovi. Najviac Černochoh

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

utrpel počas povstania Františka II. Rákocziho a po morovej epidémii koncom prvého desaťročia 18. storočia. V 19. storočí vlastnila tunajšie majetky grófska rodina Wallisovcov. Obyvatelia sa zaoberali vinohradníctvom, poľnohospodárstvom a pestovaním čerešien. V roku 1927 zničil takmer celú obec veľký požiar a trvalo niekoľko rokov, kým obyvateľstvo obce zničený Černochovo opäť obnovilo. V roku 1938 – 1944 bola obec pripojená k Maďarsku. Architektonickou dominantou obce je klasicistický kostol reformovanej kresťanskej cirkvi, ktorý bol postavený v roku 1793.

2.4 SYMBOLY OBCÍ

Obec Bara používa pri výkone samosprávy symboly obce. Symbolmi obce sú: erb obce Bara a vlajka obce Bara. Erb obce Bara a vlajka obce Bara sú registrované v Heraldickom registri SR pod signatúrou B-151/2000.

Erb obce Bara tvorí v zelenom štíte strieborná šikmá sklonená dvojlistá ratolesť viniča so zlatým strapcom hrozna, vľavo hore strieborný obrátený vinohradnícky nôž so zlatou rúčkou.

Obrázok 2 Erb obce Bara

Vlajka obce Bara pozostáva z piatich pozdĺžnych pruhov vo farbách 2/7 zelená, 1/7 biela, 1/7 žltá, 1/7 biela a 2/7 zelená. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je troma cípmi, t.j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Obrázok 3 Vlajka obce Bara

Obec Černochovo používa pri výkone samosprávy symboly obce. Symbolmi obce sú: erb obce Černochovo a vlajka obce Černochovo. Erb obce Černochovo a vlajka obce Černochovo sú registrované v Heraldickom registri SR pod signatúrou C-61/1998.

Erb obce Černochovo tvorí V striebornom štíte z vysokej čiernej rovnej pažite vyrastajúci zelený hrubý vinič vpravo s jedným, vľavo s dvoma červenými strapcami hrozna.

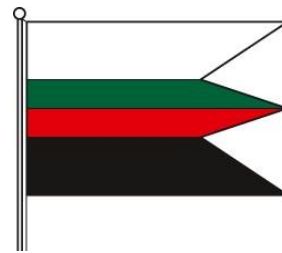

Obrázok 4 Erb obce Černochovo

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Vlajka obce Černochovo pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov vo farbách 1/3 biela, 1/6 zelená, 1/6 červená a 1/3 čierna. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je troma cípmi, t.j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Obrázok 5 Vlajka obce Černochovo

2.5 ZAČLENENIE OBCÍ DO MIESTNEJ AKČNEJ SKUPINY A MIKROREGIÓNU

Obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.⁶ Obce môžu spolupracovať na základe zmluvy uzavretej na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti, na základe zmluvy o zriadení združenia obcí, zriadením alebo založením právnickej osoby podľa osobitného zákona.⁷

Obce Bara, Černochovo sú partnermi Miestnej akčnej skupiny Tokaj - Rovina, ktorej partnermi sú aj ďalšie obce a zástupcovia súkromného a občianskeho sektora. Miestna akčná skupina funguje na princípoch spájania aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka (Leader) a spolupracuje na rozvoji svojho územia a získavaní finančných prostriedkov zo zdrojov Európskej Únie a z národných programov. Cieľom princípu Leader je podpora obyvateľov vidieka, aby na základe vzájomnej spolupráce rozhodovali o svojej budúcnosti, aby rozmýšľali nad potenciálom a smerovaním rozvoja oblastí, v ktorých žijú, a aby spoločne realizovali rozvojové stratégie. Partnermi miestnej akčnej skupiny sú aj: Borša, Čerhov, Černochovo, Hraň, Hrčel', Kašov, Kožuchov, Kysta, Ladmovce, Malá Trňa, Novosad, Slovenské Nové Mesto, Sirmík, Veľká Trňa, Viničky, Zemplín, Zemplínske Hradište, Zemplínske Jastrabie, Zemplínsky Branč.

Obce Bara, Černochovo sú zároveň členmi mikroregiónu Tokajský mikroregión. Hlavným cieľom mikroregiónu je rozvoj územnej samosprávy, príprava, presadzovanie a realizácia spoločných cieľov a záujmov v rôznych oblastiach rozvoja a spoločenského života a pre hospodársky a sociálny rozvoj územných samospráv združených v rámci mikroregiónu. Členmi mikroregiónu sú aj obce: Slovenské Nové Mesto, Bara, Borša, Čerhov, Černochovo, Veľká Trňa, Malá Trňa, Viničky, Ladmovce, Zemplín.

⁶ § 1 odsek 3 zákona o obecnom zriadení

⁷ § 20 odsek 1 zákona o obecnom zriadení

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

A I. ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ

3. KRAJINA

3.1 CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA OBCÍ A VYUŽITIE KRAJINY

Katastrálne územie obce Bara sa nachádza v nadmorskej výške v strede obce 180 m n. m., Veľká Bara 144 m n. m., Malá Bara v chotári 110- 280 m n. m. Katastrálne územie obce Černochovo sa nachádza v nadmorskej výške v jej strede 168m n. m., v chotári 140 - 411m n. m.

Chotáre obcí Bara a Černochovo ležia v južnej časti Východoslovenskej nížiny na juhozápadnom úpätí Zemplínskych vrchov. Z východnej strany obce Bara sa rozprestierajú lesy Hatfa, obcou preteká Barský a Boršanský potok. Na južných svahoch chotára obce Černochovo je Černochovská lúčka s bohatým náleziskom poniklecov. Pahorkatinný až vrchovinový povrch chotárov obcí tvoria tret'ohorné sliene a íly, prechádzajúce vo vyšších častiach do prvohorných pestrých bridlíc.

V obciach je bohatý potenciál poľnohospodárskych pozemkov, tvoria viac ako 70 % územia obcí a poľnohospodárskych pozemkov prevládajú vinice a orná pôda. Vinohrady na území obcí Bara a Černochovo sú súčasťou vinohradníckej oblasti Tokaj. Napriek svojej malej rozlohe je Tokajská oblasť svetovo známa. Je to jedna z mála oblastí na svete, kde možno dopestovať hrozno na výrobu prírodne sladkých vín. Keďže ide o jednu z najteplejších oblastí krajiny, patrí tento región do najkvalitnejšej kategórie z hľadiska pestovania viniča v rámci Slovenska. Pôdu obcí tvoria horniny sopečného pôvodu, ktoré dokážu veľmi dobre akumulovať teplo. Veľmi dôležitú úlohu hrá počasie, dlhá, slnečná jeseň, ktorá umožní, aby vyzrievajúce bobule napadla ušľachtilá pleseň *Botrytis cinerea*, ktorá bobule vysuší a vytvorí cibéby – hrozienka, bez ktorých kvalitné tokajské víno nemožno vyrobiť.

Spôsob využitia ornej pôdy je viazaný na klimatické podmienky a pôdne typy danej oblasti. Poľnohospodárska výroba sa zameriava hlavne na rastlinnú výrobu, ale aj živočíšnu výrobu, chov hovädzieho dobytku. Územie obcí patrí do krmovinárskej výrobnjej oblasti. Hlavné plodiny, ktoré sa tu pestujú sú obilniny, kukurica, krmoviny, v neobrábaných častiach pasienkové porasty a sady ovocných stromov.

V chotároch obcí je bohatý výskyt lesných porastov, ktoré sú charakteristické zmiešanými ihličnato-listnatými drevinami. Vyskytujú sa tu kroviská, zbierajú sa tu huby aj liečivé rastliny.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Z drevín prevažuje borovica lesná, silne premiešaná brezou bradavičnatou. Čiastočne sa tu objavuje aj smrek. Kvalitnejšie dreviny ako hrab obyčajný a buk lesný sa vyskytujú len ojedinele.

V lesoch a ich okolí sú dobré existenčné podmienky pre vysokú aj nízku zver. Často možno vidieť aj čriedy srn. V menšej miere sa vyskytuje jazvec obyčajný, liška obyčajná, mačka divá. Hojne sa vyskytuje kuna lesná, kuna skalná, tchor obyčajný. V celej oblasti sa vyskytuje veľké množstvo vtáctva rôzneho druhu. Podrobný prehľad využívania pozemkov v katastrálnych územiach obcí je uvedený v tabuľkách.

Tabuľka: Využívanie pozemkov v katastrálnych územiach obcí

POZEMKY	POĽNO-HOSPODÁRSKE POZEMKY	LESNÉ POZEMKY	VODNÉ PLOCHY	ZASTAVANÉ PLOCHY	OSTATNÉ PLOCHY	CELKOM
OBEC						
BARA	536,2	40	0,9	41,4	6,8	625,3
% k ploche obce	85,75	6,40	0,14	6,62	1,09	100
ČERNOCHOV	332,64	246,64	1,93	30,58	3,85	615,64
% k ploche obce	54,03	40,06	0,31	4,97	0,63	100
PLOCHA CELKOM	868,84	286,64	2,83	71,98	10,65	1 240,94
% K PLOCHE CELKOM	70,01	23,10	0,23	5,80	0,86	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obce Bara, Černochovo, 2022

Tabuľka: Využívanie poľnohospodárskych pozemkov v katastrálnych územiach obcí

POĽNOHOSPODÁRSKE POZEMKY	ORNÁ PÔDA	TRVALO TRÁVNATÉ PORASTY	OVOCNÉ SADY	ZÁHRADY	VINICE	CELKOM
OBEC						
BARA	147,3	164	0	30,7	194,2	536,2
% k ploche obce	27,47	30,59	0	5,73	36,22	100
ČERNOCHOV	136,84	69,53	0	13,8	112,47	332,64
% k ploche obce	41,14	20,90	0	4,15	33,81	100
PLOCHA CELKOM	284,14	233,53	0	44,5	306,67	868,84
% K PLOCHE CELKOM	32,70	26,88	0	5,12	35,30	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obce Bara, Černochovo, 2022

4. OBYVATEĽSTVO

4.1 VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Sledovaným obdobím pre hodnotenie vývoja počtu obyvateľov je obdobie ôsmich rokov predchádzajúcich roku spracovania Programu rozvoja obcí. Analýza vstupných údajov umožňuje formulovať záver, že počet obyvateľov v sledovanom období postupne mierne klesá, čo zo

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

strednodobého hľadiska vypovedá o nie práve priaznivom demografickom vývoji obcí. Takýto demografický vývoj môže byť ovplyvnený menej atraktívnymi podmienkami pre život v obciach, najmä nedostatkom možností pracovného uplatnenia v obciach a v blízkom okolí a nedostatočným zázemím služieb potrebných pre život rodín v jednotlivých obciach. Postupný pokles počtu obyvateľov v obciach môže mať za následok aj postupnú stratu možností rozvoja jednotlivých obcí. Kľúčovými nástrojmi obcí pre spomalenie, alebo zastavenie poklesu počtu obyvateľov je vytváranie podmienok pre mladé rodiny, podpora vytvárania možností uplatnenia sa na trhu práce a zabezpečovanie rozvoja všetkých samosprávnych úloh.

Tabuľka: Vývoj počtu obyvateľov v obciach

OBEC	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BARA	292	285	286	278	269	268
ČERNOCHOV	198	194	189	193	190	191

Zdroj: obce Bara, Černochove, 2022, stav k 31. 12. 2021

V obciach prevažujú obyvatelia maďarskej národnosti, tvoria necelých 59 % z celkového počtu obyvateľov. Približne 41% obyvateľov je slovenskej národnosti.

Tabuľka: Zastúpenie národností v obciach

NÁRODNOSŤ	slovenská	maďarská	česká	iná	SPOLU
OBEC					
BARA	115	152	1		268
% k počtu v obci	42,91	56,72	0,37		100
ČERNOCHOV	74	116			190
% k počtu v obci	38,95	61,05			100
POČET CELKOM	189	268	1		458
% K POČTU CELKOM	41,27	58,52	0,22		100

Zdroj: obce Bara, Černochove, 2022, stav k 31. 12. 2021

4.2 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

V obciach je možné sledovať primeraný stav obyvateľov v produktívnom veku ku obyvateľom, ktorí sú v dôchodkovom veku. O vekovej štruktúre obyvateľov najlepšie vypovedá index starnutia, ktorý v obciach dosahuje hodnotu 1,85. Aktuálna hodnota indexu starnutia v obciach vypovedá o dlhodobom stabilizovanom stave vývoja populácie v regióne, so sklonom k miernemu starnutiu, čo je všeobecný stav zodpovedajúci vývoju v takmer všetkých regiónoch Slovenska.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Tabuľka: Zastúpenie vekových kategórií v obciach

VEKOVÁ KATEGÓRIA	0 – 14 rokov	14 – 30 rokov	30 – 65 rokov	viac ako 65 rokov	SPOLU
OBEC					
BARA	30	58	138	42	268
% k počtu v obci	11,19	21,64	51,49	15,67	100
ČERNOCHOV	17	31	97	45	190
% k počtu v obci	8,95	16,31	51,05	23,68	100
POČET CELKOM	47	89	235	87	458
% K POČTU CELKOM	10,26	19,43	51,31	18,99	100

Zdroj: obce Bara, Černochovej, 2022, stav k 31. 12. 2021

4.3 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

Vzdelanie obyvateľov obce úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce, najmä v obci a príslušnom regióne. V obci celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku s učňovským vzdelaním bez maturity a so stredným odborným vzdelaním s maturitou. Početná je aj skupina obyvateľov so základným vzdelaním. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je zanedbateľný a primerane zodpovedá vzdelanostným potrebám obce a regiónu. Zo vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce vyplýva, že odborne remeselne zruční obyvatelia sú silným potenciálom obce. Záujem obyvateľov vzdelávať sa prioritne v odbornom školstve rôznej úrovne zodpovedá aj pracovným možnostiam a ponuke trhu práce v obci, v regióne a v blízkom okolí.

Tabuľka: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov v obciach

DOSIAHNUTÉ VZDELANIE	BEZ VZDELANIA	ZÁKLADNÉ VZDELANIE	UČŇOVSKÉ VZDELANIE BEZ MATUREITY	STREDNÉ ODBORNÉ VZDELANIE S MATUREITOU	VŠEOBECNÉ STREDNÉ, GYMNAZIUM	VYSOKOŠKOLSKÉ VZDELANIE
OBEC						
BARA	17	56	78	63	25	35
ČERNOCHOV	17	32	59	66	5	11

Zdroj: obce Bara, Černochovej, 2022, stav k 31. 12. 2021

4.4 ZAMESTNANOSŤ OBYVATEĽOV

Obce Bara, Černochovej sa nachádzajú v regióne so stabilne vyššou mierou nezamestnanosti ako je celoslovenský priemer. Okres Trebišov, v ktorom sa obce Bara, Černochovej nachádzajú je v súlade s ustanoveniami zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov od roku 2015 zapísaný v zozname najmenej rozvinutých okresov. Počet nezamestnaných obyvateľov obcí v produktívnom veku je dlhodobo stabilný, podobne ako aj počet obyvateľov, ktorých je možné zaradiť do

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

kategórie dlhodobo nezamestnaných. Väčšina obyvateľov obcí, ktorí neodchádzajú za prácou do iných regiónov nachádza svoje uplatnenie vo verejnom sektore, najmä v okolitom poľnohospodárstve a vo vinárstve, v rôznych úradoch verejnej správy, v zdravotníctve aj v školstve, ďalej v komerčných službách aj v stavebníctve.

Nie zanedbateľná časť obyvateľov obcí odchádza za prácou v pravidelných turnusoch do vzdialenejších regiónov a do zahraničia, kde nachádzajú svoje uplatnenie najmä v oblasti poskytovania sociálnych služieb, v oblasti dopravy aj v oblasti priemyslu.

Na zmiernenie nezamestnanosti a udržanie pracovných návykov obce využívajú projekty pre aktivačné práce, v prípade možností aj projekty pre absolventskú prax. Aktuálne obec Černochovo poskytuje možnosť aktivačných prác dvom uchádzačom o zamestnanie.

4.5 DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

S demografickým vývojom obyvateľov v obciach a pracovnými príležitosťami v regióne úzko súvisí podpora rozvoja individuálnej výstavby zo strany obcí aj záujem obcí zabezpečiť, alebo podieľať sa na zabezpečení sociálneho bývania v obciach. Podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby v súlade s územnými plánmi obcí, investície obcí do infraštruktúry a záujem jednotlivých obcí o zabezpečenie sociálneho bývania – to sú nástroje obcí a ich orgánov pre podporu pozitívneho demografického vývoja obyvateľov v obciach a motivácie najmä mladých rodín nevysťahovať sa z obcí. Každá obec dlhodobo venuje pozornosť vytváraniu priaznivých podmienok pre individuálnu výstavbu domov.

Obyvatelia obcí žijú v rodinných domoch, čo zodpovedá dedinskému charakteru obcí. Prevažná väčšina obývaných domov je využívaná na trvalé bývanie, spolu je v obciach 96 domov neobývaných a 17 domov je obývaných prechodne, spravidla na víkendovú rekreáciu.

Tabuľka: Prehľad domového a bytového fondu v obciach

OBEC	DOMY			BYTY	
	OBÝVANÉ DOMY	NEOBÝVANÉ DOMY	PRECHODNE OBÝVANÉ DOMY	BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH VO VLASTNÍCTVE OBCE	BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH V SÚKROMNOM VLASTNÍCTVE
BARA	87	60	9	0	0
ČERNOCHOV	68	36	8	0	0
SPOLU	155	96	17	0	0

Zdroj: obec Bara, Černochovo, 2022

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Obce Bara, Černochoh nemajú obecné nájomné byty na sociálne bývanie. V obciach je nízky záujem o nájomné bývanie, obce v budúcnosti nezvažujú využitie možností získania dotácií na výstavbu nájomných bytov.

Napriek priaznivým podmienkam pre individuálnu výstavbu sa najviac domov postavilo v obci do roku 1970, v poslednom období boli v obci Bara postavené 4 domy, v obci Černochoh jeden dom.

5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE

5.1 ZDRAVOTNÉ A SOCIÁLNE SLUŽBY

V obciach Bara, Černochoh sa nenachádza žiadna ambulancia všeobecného lekára pre dospelých ani ambulancia pediatra. Ambulancie všeobecných lekárov aj ďalšie odborné ambulancie vrátane stomatologickej ambulancie sa pre obyvateľov obcí nachádzajú v obci Cejkov a v obci Streda nad Bodrogom . V prípade potreby urgentnej pomoci, alebo v prípade vážnejších zdravotných problémov obyvatelia obcí využívajú najbližšiu nemocnicu, ktorá sa nachádza v meste Trebišov, Kráľovský Chlmec alebo v meste Košice. V obci Bara ani v obci Černochoh sa nenachádza lekáreň.

Obce Bara, Černochoh pre svojich obyvateľov neposkytujú žiadne terénne, ambulatné ani pobytové sociálne služby. V rámci sociálnej pomoci obidve obce poskytujú základné sociálne poradenstvo, zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb v súlade s ustanoveniami osobitného predpisu⁸ a pravidelne monitorujú potrebu sociálnej pomoci v obciach tak, aby sa z dlhodobého hľadiska pripravili na poskytovanie vybraných sociálnych služieb podľa potreby. Pre zabezpečenie sociálnej starostlivosti každá obec prijala svoj Komunitný plán sociálnych služieb obce.

V súlade so samosprávnymi kompetenciami poskytujú obce Bara aj Černochoh svojim obyvateľom adresne určené benefity sociálneho alebo finančného charakteru. V každej obci sa nachádza pohrebisko s Domom smútku.

---

⁸ najmä zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

5.2 OSTATNÉ SLUŽBY A OBCHODY

V obciach je dostupný predaj základných potravín spojený s predajom zmiešaného tovaru, v obci Bara je aj predaj ovocia a zeleniny, nachádza sa tu aj pohostinstvo. Sortiment tovaru v obchodoch a poskytovanie služieb je postačujúce, za ďalším tovarom a službami obyvatelia dochádzajú do obce Slovenské Nové Mesto, alebo do obce Streda nad Bodrogom. Prehľad zabezpečenia základných občianskych služieb je v tabuľke.

Tabuľka: Prehľad služieb v obciach

OBEC	POTRAVINY (POTRAVINY SPOJENÉ SO ZMIEŠANÝM TOVARAM)	PREDAJŇA ZELENINY - OVOCIA	PREDAJŇA S TEXTILOM	PREDAJŇA S OBUVOU	LEKÁREŇ	TRHOVISKO	POHOSTINSTVO, REŠTAURÁCIA	CUKRÁREŇ	BANKOMAT	POŠTA
BARA	áno	áno	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie	nie
ČERNOCHOV	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie

Zdroj: obce Bara, Černochovo, 2022

6. ŠKOLSTVO

Obec Bara je zriaďovateľom Materskej školy Bara s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej aj „*materská škola*“ v príslušnom gramatickom tvare) bez právnej subjektivity. Demografický vývoj v obci korešponduje so stagnujúcim počtom detí v materskej škole. Materská škola má jednu triedu a navštevujú ju deti s trvalým pobytom v obci. Je spádovou materskou školou na plnenie povinného predprimárneho vzdelávania pre deti s trvalým pobytom v obci Bara. Kapacita materskej školy je zo strednodobého horizontu postačujúca. Súčasťou materskej školy je aj výdajná školská jedáleň.

Tabuľka: Vývoj počtu detí v materských školách

OBEC	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bara	8	7	7	7	4	9

Zdroj: obce Bara, Černochovo, 2022

Budova materskej školy je čiastočne zrekonštruovaná, z vonkajšej strany zateplená za účelom minimalizácie tepelných únikov. Potrebná je rekonštrukcia elektroinštalácie a rozvodov aj ďalších médií, modernizácia sociálnych zariadení aj ďalšieho vnútorného vybavenia. Interiér je

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

potrebné vybaviť novým nábytkom, pre stravovanie detí je potrebné dokúpiť stoly, stoličky a ďalšie jedálenské vybavenie. Materská škola je čiastočne vybavená interaktívnymi edukačnými pomôckami aj interaktívnymi hračkami, potrebné je ich postupné dopĺňanie. V areáli materskej školy sa nachádza detské ihrisko, potrebná je obnova viacerých ihriskových prvkov.

7. EKONOMIKA A RIADENIE OBCÍ

7.1 EKONOMICKÁ KONDÍCIA OBCÍ

Obce Bara, Černochovo sú subjektom verejnej správy.⁹ Finančné prostriedky, s ktorými obce hospodária sú verejnými prostriedkami.¹⁰ Verejnými prostriedkami sú aj prostriedky Európskej únie a odvody Európskej únie.

Od kondície a rozpočtovej zodpovednosti jednotlivkej obce v priamo úmernej miere závisí jej schopnosť pripraviť projekty, štúdie, projektové dokumentácie, následne pripraviť žiadosti pre získanie nenávratných finančných prostriedkov a v neposlednom rade aj jej schopnosť schválené projekty realizovať. Obce Bara, Černochovo zodpovedne pristupujú k tvorbe svojich rozpočtov, viacročných rozpočtov aj k ich čerpaniu. Rozpočty obcí neobsahuje zámery a ciele, ktoré budú obce realizovať z výdavkov svojich rozpočtov (program obce).

Silným nástrojom rozpočtovej disciplíny v obciach je zavedený systém finančnej kontroly, najmä základná finančná kontrola a administratívna finančná kontrola. Obce primerane využívajú aj bankové úverové zdroje.

V majetku obce Bara sa nachádzajú najmä nehnuteľnosti: miestne cesty, budova obecného úradu a kultúrneho domu, budova materskej školy, kultúrno-spoločenské centrum, komunitné centrum, budova domu smútku, amfiteáter aj cykloaltánok. Podobne aj v majetku obce Černochovo sa nachádzajú miestne cesty, budova obecného úradu a kultúrneho domu, budova domu smútku a ďalšie. Obce Bara a Černochovo nemajú majetok obce v správe rozpočtovej organizácie majú obce, ani majetok založený v obchodnej spoločnosti.

Tabuľka: Základný rozpočtový vývoj obce Bara

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
VÝVOJ PRÍJMOV						
VÝNOS DANĚ Z	94 956,00	97 121,00	73 018,00	99 896,00	99 896,00	99 896,00

⁹ § 3 odseky 1, 2 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy

¹⁰ § 2 písmeno a) zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

PRÍJMOV						
VÝNOS Z MIESTNYCH DANÍ	8 300,00	27 302,00	26 016,21	41 100,00	41 100,00	41 100,00
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	2 100,00	8 508,00	29 012,52	29 799,53	29 799,53	29 799,53
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU	1 000,00	6 874,00	11 339,13	17 192,43	17 192,43	17 192,43
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	152 000,00	150 227,73	86 607,49	0,00	0,00	0,00
KAPITÁLOVÉ PRÍJMY	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PRÍJMOVÉ FINANČNÉ OPERÁCIE	0,00	33 432,93	30 000,00	0,00	0,00	0,00
ÚVERY Z BÁNK	0,00	59 942,86	79 942,86	59 942,86	0,00	0,00
VÝVOJ VÝDAVKOV						
VLASTNÝ VÝKON	104 956,00	130 444,87	154 322,71	182 387,53	182 387,53	182 387,53
PRENESENÝ VÝKON	1 400,00	1 385,21	1 640,00	1 592,43	1 592,43	1 592,43
SPRÁVA MAJETKU	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY	152 000,00	251 510,24	179 973,50	0,00	0,00	0,00
FINANČNÉ OPERÁCIE	0,00	0,00	0,00	63 950,86	4 008,00	4 008,00

Uvedené v €.

Zdroj: obec Bara, 2022

Tabuľka: Základný rozpočtový vývoj obce Černochovo

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
VÝVOJ PRÍJMOV						
VÝNOS DANE Z PRÍJMOV	44 410,52	43 510,00	45 366,81	47 112,00	45 000	45 000
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	9 629,65	9 792,48	9 412,95	9 370	9 370	9 370
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	2 920,24	3 691,29	4 544,18	3 160	3 160	3 160
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU	4 490,49	8 045,27	25 679,25	1 818	1 818	1 818
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	0	2 345	0	0	0	0
Kapitálové príjmy	18 900	128 956,03	0	0	0	0
Príjmové finančné operácie	28 770,68	50 376,38	23 001,6	19 889	0	0
ÚVERY Z BÁNK	138 159,95	0	0	0	0	0
VÝVOJ VÝDAVKOV						
VLASTNÝ VÝKON	40 257,20	41 771,97	46 431,76	47 325,40	44 584,00	44 584,00
PRENESENÝ VÝKON	3 090,49	5 145,27	24 176,42	418	418	418
SPRÁVA MAJETKU	13 873,89	18 551,56	14 395,01	9 627	10 256,4	10 256,4
Kapitálové výdavky	186 457,7	48 481,86	18 900	19 889	0	0
Výdavkové finančné operácie	3 602,25	132 765,79	4 101,60	4 089,6	4 089,6	4 089,6

Uvedené v €.

Zdroj: obec Černochovo, 2022

7.2 RIADENIE SAMOSPRÁVY

Obce vo svojej činnosti zabezpečujú originálne – samosprávne kompetencie, aj prenesený výkon štátnej správy. Rýchly vývoj informačných technológií a potreba okamžitého prístupu k niektorým informáciám, ako aj program vzájomného prepojenia informácií verejnej správy vyžaduje kvalitné technické zázemie. Obce Bara, Černochovo majú pre výkon svojich kompetencií

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

technické a softwarové zázemie aktuálne postačujúce. S postupným rozširovaním požiadaviek na prepojenie verejnej správy bude v podmienkach jednotlivých obcí potrebné zohľadniť pravidelnú aktualizáciu softwarového aj hardwarového vybavenia úradov.

Pre zabezpečovanie malých obecných služieb nemajú obce Bara, Černochovo dostatočné technické a technologické vybavenie. Obciam chýba najmä technické zázemie pre udržiavanie miestnych ciest a verejného priestranstva.

Výkonným zázemím každej obce a jej orgánov - starostu obce a obecného zastupiteľstva obce je obecný úrad, ktorý zabezpečuje potrebné organizačné aj administratívne úkony a komplexnú komunikáciu s občanmi. Zamestnanci obce pracujú na pracovisku obecného úradu, obec Bara zamestnáva aj pedagogických zamestnancov na pracovisku materskej školy. Starostovia jednotlivých obcí neustále dbajú o zabezpečenie pravidelného vzdelávania zamestnancov obce v súvislosti s implementáciou aktuálnej legislatívy aj v súvislosti v rozvojom informačných technológií a využívania elektronických služieb verejnej správy. Obce Bara, Černochovo sú účastníkmi zmluvy o zriadení Spoločného stavebného úradu so sídlom v meste Sečovce.

8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

8.1 STAV TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Obce nemajú dostatočne vybudovanú a dobudovanú technickú infraštruktúru v rámci svojho územia. Na území obcí Bara, Černochovo je vybudovaný verejný vodovod zásobovaný zo Stariny, ktorý je v majetku Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Košice. Prietok vody je dostatočný, pre zabezpečenie plynulosti dodávky vody nie je potrebné zväčšiť objem vodojemu v obciach.

V obciach Bara, Černochovo bola ukončená výstavba plynofikácie. Plynofikácia obcí veľkou mierou prispela k doriešeniu situácie v zásobovaní teplom. Po komplexnej plynofikácii obcí došlo k zmene používaných tuhých palív v prospech ušľachtilých palív, čo je nesporne prínosom v prospech zlepšenia životného prostredia, najmä ovzdušia. Obyvatelia využívajú tuhé palivá len prechodne, aktuálne len podľa vývoja cien v čase, ak je ponuka tuhých palív mimoriadne cenovo výhodná. Územie obcí je napojené na rozvody SPP, a.s., závod Košice. Rodinné domy sú zásobované pre vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody väčšinou z vlastných zdrojov tepla a to formou malých kotlov.

Systém likvidácie odpadových vôd v obciach je nevyhovujúci. Chýba vybudovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

kanalizačnej siete, čistička odpadových vôd je v obci Borša. Splaškové odpadové vody v obciach sú odvádzané spravidla do zastaralých septikov a suchých záchodov, ktoré vo väčšine prípadov nie sú dokonale izolované, takže často dochádza k znečisťovaniu podzemných vôd a tým aj k zhoršovaniu životného prostredia. Nemaľým problémom je aj zamedzenie vypúšťania časti splaškových odpadových vôd do cestných rigolov zaústených do povrchových tokov.

V obciach Bara, Černochov nie sú žiadne výrobné zdroje elektrickej energie. Dodávka a rozvod elektrickej energie je zabezpečovaná Východoslovenskou energetikou a.s., závod Košice. Kapacita tejto rozvodne je dostačujúca, v prípade požiadaviek je technicky realizovateľné jej navýšenie. Rozvodná vzdušná sekundárna sieť v obciach je na betónových stĺpoch.

Na území obcí existuje pevná telefónna sieť spoločnosti Slovak Telekom a.s., vyhovujúce a postačujúce je pokrytie signálom komerčných operátorov. Územie obcí je pokryté televíznym signálom, obce nie sú napojené na žiadnu káblovú televíziu. Pripojenie na internet je dobré, internet je bežne prístupný pre obyvateľstvo v dostačujúcej miere, kapacite a rýchlosti. Internetové pripojenie je hlavne cez mobilných operátorov.

Obce Bara, Černochov majú vybudované verejné osvetlenie, v obidvoch obciach je verejné osvetlenie zastaralé a nevyhovuje súčasným potrebám a podmienkam energetickej úspornosti, potrebná je ich kompletná a komplexná rekonštrukcia a modernizácia, Podobne aj obecný rozhlas je v obidvoch obciach zastaralý, obce musia investovať do modernizácie obecného rozhlasu, vrátane mixážnych pultov. Obce Bara, Černochov nemajú vybudovaný vo svojich obciach kamerový systém, v obidvoch obciach je záujem o inštaláciu kamier najmä v centrách obcí, v záujem zabezpečenia bezpečnosti obyvateľov.

Tabuľka: Technická infraštruktúra v obciach

INFRAŠTRUKTÚRA	PLYNOVOD	VODOVOD	KANALIZÁCIA	ČOV	OBCENÝ ROZHLAS	VEREJNÉ OSVETLENIE
OBEC						
BARA	2004	1991	nie	nie	áno	áno
ČERNOCHOV	2003	1996	nie	nie	1977	1958

Zdroj: obce Bara, Černochov, 2022

8.2 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Na území obcí vzniká komunálny odpad, hlavne zmesový odpad a biologický odpad. Obce v súlade s ustanoveniami zákona č. 79/2015Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zabezpečujú triedený zber odpadu vo všetkých komoditách

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

komunálneho odpadu, nakladanie s ním aj jeho odvoz. V obciach je separovaný zber odpadu z obalov a odpadu z neobalových výrobkov zbieraných spolu s obalmi zo skla, z plastu, z papiera, z kovu aj z viacvrstvových kombinovaných materiálov na báze lepenky, ďalej zber jedlých olejov a tukov, objemného odpadu, odpadu s obsahom škodlivých látok, drobného stavebného odpadu aj biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad a parkov. Obce zároveň umožňujú zber elektroodpadu a použitých prenosných batérií a akumulátorov a automobilových batérií a akumulátorov. Obce na svojom území nezabezpečujú triedený zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností, ale umožňujú pôvodcom biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností vlastné kompostovanie. Dôvodom nezavedenia triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností je uplatnenie výnimky.¹¹ Odvoz ostatného komunálneho odpadu je zabezpečený prostredníctvom zmluvných partnerov jednotlivých obcí. Pre zvýšenie miery triedenia komunálnych odpadov obce využívajú a zavádzajú legislatívne nástroje tak, aby boli obyvatelia obcí motivovaní k zvýšeniu miery separovania a zároveň aby bol výber poplatkov za komunálne odpady postačujúci pre úhradu nakladania s odpadom a zabezpečenie jeho vývozu. Pre zber a spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad a parkov, najmä trávy a konárov obciam Bara, Černochoch chýba mulčovač a štiepkovač.

V obciach Bara, Černochoch sa nenachádza kompostovisko pre biologicky rozložiteľný odpad, ani zberný dvor, obce podporia výstavbu a prevádzku kompostoviska aj zberného dvora.

Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je však potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na možný vznik malých nepovolených skládok, nakoľko časti obyvateľov v obciach ešte chýba dostatočná ekologická zodpovednosť. Obce dbajú na to, aby sa v ich katastri nevyskytli žiadne enviromentálne záťaž.

8.3 DOBROVOLNÁ POŽIARNA OCHRANA

V obciach Bara, Černochoch je dlhoročná tradícia Dobrovoľného hasičského zboru. Dobrovoľné hasičské zbory sú zamerané na zásahovú činnosť pri požiaroch, zabezpečujú protipožiarnu prevenciu a výchovu na predchádzanie požiarov v obci. Aktívne sa zapájajú do protipovodňových akcií aj do akcií v súvislosti s pandémiou. V obciach sa nachádza hasičská zbrojnica, obec Bara nemá vybavenie hasičským vozidlom, obec Černochoch získala z Ministerstva vnútra SR vozidlo Iveco, obce majú protipovodňový vozík.

---

¹¹ § 81 odsek 21 písmeno b) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

9. KULTÚRA A ŠPORT

Na organizovanie spoločenských a kultúrnych akcií obce využívajú kultúrny dom. V obci Bara je kultúrny dom po čiastočnej rekonštrukcii. Rekonštruovaná bola budova z vonkajšej časti, čiastočnou rekonštrukciou prešla aj vnútorná časť budovy, potrebná je ešte modernizácia sociálnych zariadení aj obnova interiérového vybavenia. Kompletnú rekonštrukciu si vyžaduje kuchyňa, okrem rekonštrukcie stavebnej časti je potrebná aj rekonštrukcia elektroinštalácie, nákup moderného technického a technologického vybavenia pre prípravu jedál aj nákup vybavenia jedálenskej časti, vrátane nákupu stolov, stoličiek a ďalšieho drobného jedálenského vybavenia. V časti obce Malá Bara je na voľnočasové aktivity občanov obce k dispozícii Komunitné centrum, ktoré je čiastočne zrekonštruované. V obci Černochove je Kultúrny dom je po čiastočnej rekonštrukcii, najmä z hľadiska minimalizácie tepelných únikov. Rekonštrukciou prešla aj strecha a okná Kultúrneho domu. V interiéri je potrebná investícia na nákup nového zariadenia a interiérového vybavenia. Pri kultúrnom dome sa nachádza budova kuchyne, ktorá vyžaduje kompletnú rekonštrukciu, vonkajšie zateplenie, výmenu strechy, rekonštrukciu elektroinštalácie, sociálneho zariadenia, skladovacích priestorov. Potrebný je nákup kompletného technického a technologického zariadenia pre skladovanie a prípravu jedál aj nákup jedálenského zariadenia vrátane stolov, stoličiek a drobného jedálenského vybavenia.

Ponuka kultúrnych a spoločenských aktivít je pomerne bohatá. Obce každoročne organizujú tanečné zábavy, fašiangový ples, deň matiek, deň detí, deň dôchodcov, deň obce a ďalšie podujatia.

Pre športové aktivity majú obyvatelia obce Bara a Černochove k dispozícii multifunkčné ihrisko a detské ihrisko. Aj napriek týmto možnostiam občanom chýbajú častejšie športové podujatia pre deti a rodiny. Občanom obce Bara je k dispozícii oddychová zóna s lavičkami, altánkami a piknikovými plochami v časti obce Veľká Bara. Pre organizovanie kultúrnych aj športových aktivít a podujatí je občanom v obci Bara k dispozícii amfiteáter. Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami, či do fitness centra majú možnosť obyvatelia dochádzať hlavne do obce Streda nad Bodrogom a do mesta Trebišov, alebo Kráľovský Chlmec.

Tabuľka: Prehľad kultúrnych a športových možností v obciach

KULTÚRNE, ŠPORTOVÉ ZARIADENIE	KULTÚRNY DOM	DETSKÉ IHRISKO, ŠPORTOVISKO	ZARIADENÉ FUTBALOVÉ IHRISKO	NEZARIADENÉ IHRISKO, ŠPORTOVÁ PLOCHA	KLZISKO	TENISOVÉ IHRISKO	INÉ
BARA	áno	áno	nie	áno	nie	áno	nie
ČERNOCHOV	áno	áno	nie	nie	nie	nie	áno

Zdroj: obce Bara, Černochove, 2022

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI

Obce Bara, Černochov majú ambíciu pripraviť pre svoje potreby a investície kvalitné investičné projekty v súlade so schváleným dokumentom Programu rozvoja obcí. V súčasnej dobe má obec Bara pripravený projekt na rekonštrukciu miestnych ciest a na prestrešenie amfiteátra v časti obce Veľká Bara. Obec Černochov má pripravený projekt na výstavbu amfiteátra.

Ostatné projekty budú obce pripravovať po schválení Programu rozvoja obcí v nadväznosti na časovú os jeho plnenia a v súlade s prípravou žiadostí o nenávratné zdroje financovania.

11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ

Pre analýzu vnútorného prostredia boli identifikované viaceré kľúčové oblasti, v ktorých spracovateľ sledoval vývoj za posledných najmenej šesť rokov. Hodnotenie vnútorného prostredia je dôležité pre rozpoznanie silných a slabých stránok obcí. Pre potreby spracovania Programu rozvoja obcí boli identifikované, sledované a vyhodnotené oblasti: geografia, demografia, vzdelanosť obyvateľov, zamestnanosť obyvateľov, domový a bytový fond, zdravotné, sociálne služby a služby občianskej vybavenosti, školstvo, ekonomika, technická infraštruktúra, kultúra a šport. Spracovateľ v jednotlivých oblastiach hodnotenia uvádza k textu aj prehľadné tabuľky.

Medzi silné stránky obcí patrí početné zastúpenie obyvateľov v produktívnom veku, prevaha obyvateľov so vzdelaním pre potreby trhu práce, ochota ľudí vzdelávať sa a rekvalifikovať. Silné stránky obcí možno hodnotiť ako výborný predpoklad pre ich rozvoj.

Naopak, medzi slabé stránky je potrebné zaradiť hlavne nedostatočnú podporu podnikania a začínajúcich podnikateľov a nedostatok vlastných finančných možností obcí pre väčšie rozvojové investície a aktivity.

Podrobné zhodnotenie silných aj slabých stránok obce je v SWOT.

Tabuľka: Zoznam kvantitatívnych a kvalitatívnych dát

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát			
Oblasť dát / téma	Zdroj dát	Oblasť dát / téma	Zdroj dát
Geografia	obce	Služby	obce
Demografia	obce	Školstvo	obce
Vzdelanosť	obce	Ekonomika	obce
Zamestnanosť	obce	Technická infraštruktúra	obce
Domový fond	obce	Kultúra, šport	obce

Zdroj: vlastné spracovanie

A II. ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA OBCÍ

12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH

**12.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA VÝVOJA NEZAMESTNANOSTI
V OBCIACH**

Po prechode slovenského ekonomického systému na trhové hospodárstvo sa prejavili zmeny na trhu práce. Trh práce významne ovplyvňuje nerovnomerný rozvoj jednotlivých regiónov v rámci Slovenska. Nezamestnanosť sa zaradila medzi hlavné negatívne rysy spoločnosti, najmä v regiónoch, kde je záujem investorov z rôznych dôvodov nízky. Dlhodobá nezamestnanosť sa pritom stala ekonomickým, psychologickým, sociálnym a kultúrnym problémom. Jej dôsledkom je nútená pravidelná a dlhodobá migrácia za prácou do vzdialenejších regiónov aj do zahraničia.

Obce Bara, Černochov patria medzi obce s dlhodobou stabilnou mierou nezamestnanosti. Dôvody takejto miery nezamestnanosti môžeme vidieť vo viacerých príčinách. V prvom rade je to zrušenie a zlikvidovanie viacerých podnikov ľahkého priemyslu, ktoré mali v regióne svoju tradíciu a zamestnávali značný počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Boli to hlavne podniky v oblasti spracovávania potravín a poľnohospodárskych produktov, poľnohospodárske podniky, strojárne podniky, samostatne hospodáriaci roľníci a podobne. Okrem zamestnávania tieto podniky zároveň pripravovali na svoje profesiie množstvo mladých ľudí v rámci učňovského a stredného odborného školstva. Ľudia, dnes už v strednom veku, vyškolení pre tieto tradičné profesiie a remeslá dnes v tomto regióne nenachádzajú svoje uplatnenie.

V nemalej miere ďalšou možnou príčinou vysokej miery nezamestnanosti je aj malé zastúpenie obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním. Títo obyvatelia by vedeli a mali schopnosť rozvinúť v regióne malé a stredné podnikanie, prípadne pritiahnúť zaujímavého investora pre rozvoj ľahkého priemyslu. V obciach je práve opačný trend, kedy obyvatelia regiónu s vysokoškolským vzdelaním sú nútení odchádzať a nájsť si svoje uplatnenie v iných častiach Slovenska a v zahraničí.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na ďalšiu možnú príčinu vysokej miery nezamestnanosti, a tou je nízka kúpyschopnosť obyvateľov obce aj celého regiónu. Tá má za následok likvidáciu viacerých drobných podnikateľov, ktorí zabezpečujú predovšetkým predaj poľnohospodárskej produkcie, drobné služby občianskej vybavenosti, opravárenské a drobné stavebné činnosti a podobne. V záujme poskytovania nízkych cien a prispôsobenia sa

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

kúpyschopnosti obyvateľov títo nemôžu vytvoriť ďalšie pracovné miesta a počítať s rozvojom vlastnej firmy.

Uvedené hlavné príčiny sú dlhodobé a ani vďaka aktívnej politike trhu práce nie sú uspokojivo minimalizované.

Územie obcí Bara, Černochov podľa územnosprávneho členenia patrí do pôsobnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v meste Trebišov, ktorý sa zaoberá aktívnou politikou zamestnanosti. Je miestom vyhodnocovania trhu práce, evidencie nezamestnaných, sprostredkováva zamestnanie, poskytuje poradenské služby a rekvalifikácie.

12.2 PODNIKATEĽSKÉ ZÁZEMIE

Okrem najväčších zamestnávateľov v regióne pôsobia v obciach a ich okolí aj menší podnikatelia, vinári a samostatne hospodáriaci roľníci. Menší podnikatelia zamestnávajú najviac päť zamestnancov, v rámci „mikropodniku“.

Dominantným podnikateľským odvetvím v obciach Bara a Černochov a v blízkom okolí je vinárstvo, všeobecne poľnohospodárstvo a verejná správa. Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov z hľadiska optimalizácie nezamestnanosti v obciach a v blízkom regióne patria Tokaj Wine, Tokaj & CO, Chateau Vécsey s.r.o., Chateau Grand Bari s.r.o, ďalej úrady verejnej správy, školstvo, zdravotníctvo, odvetvie vinárstva a Železnice SR.

13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY V OBCIACH

Na označenie nepodnikateľských subjektov, mimovládnych organizácií, spolkov či združení sa na Slovensku zaužíval pojem tretí sektor. Existencia týchto subjektov a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť. V podmienkach územnej samosprávy je to ideálna symbióza, kedy tretí sektor pôsobí v oblastiach, kde dopĺňa manažment samosprávy. Spolkový a záujmový život v obciach a v celom mikroregióne má dlhodobú tradíciu.

13.1 MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE

Mimovládne organizácie sú organizácie s právnou subjektivitou vytvorené súkromnými osobami alebo organizáciami, ktoré sa nezúčastňujú na vláde a ani vo vláde nemajú svojich zástupcov (vrátane orgánov územnej samosprávy). Ich mimovládny charakter je daný tým, že štát,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

ani orgány územnej samosprávy vrátane ich predstaviteľov nemajú nijaký vplyv na vedenie organizácie alebo iné ovplyvňovanie ich činnosti. Mimovládne organizácie sú inštitucionalizované, nezávislé a spravidla zriadené na verejno-prospešné účely. V podmienkach Slovenska sú mimovládne inštitúcie ako nezávislé výskumné, hodnotiace a poradné organizácie, ich pôsobnosť je globálna so zameraním na vybrané odvetvia spoločnosti a riadenia hospodárstva. Na území obcí Bara, Černochovo nemá sídlo žiadna mimovládna organizácia.

13.2 SPOLKY A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

Spolková a záujmová činnosť má v obciach tradíciu dlhé desaťročia. Občania sa neformálne schádzali na rôznych folklórnych akciách a podujatiach, športových aktivitách a podobne. Neskôr tieto spolky aj inštitucionalizovali. Aj spolky a záujmové združenia sú charakterizované dobrovoľnosťou, nezávislosťou, ale ich ciele ohraničuje okruh ich aktivít. Obce majú bohatú tradičnú spolkovú činnosť, aktuálne v obciach nie je aktívny žiaden spolok.

14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cez katastrálne územie obcí Bara, Černochovo prechádza cesta III/3667, ktorá je zachádzkou z hlavného smeru spájajúceho mesto Trebišov a mesto Kráľovský Chlmec. Dopravná obsluha verejnou autobusovou dopravou nie je pre obyvateľov obce postačujúca, v smere do mesta Trebišov premáva verejná autobusová doprava v nepostačujúcich intervaloch počas pracovných dní najmä ráno a večer a v nepostačujúcich intervaloch aj počas dní pracovného pokoja.

Katastrálnym územím obcí neprechádza žiadna železničná trať, vlaková zástavka je v obci Slovenské Nové Mesto a v obci Borša.

Obyvatelia obcí pre vlastnú dopravu využívajú najmä individuálnu automobilovú dopravu. Miestne cesty v obciach vyžadujú kompletnú rekonštrukciu, ktorá je finančne náročná, ale nevyhnutná. V obciach je potrebné dobudovať kompletnú sieť chodníkov. V rámci miestnych komunikácií aj v rámci cesty III. triedy sa pohybuje regionálna doprava medzi vínnymi pivnicami.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie človeka, tvorí životné prostredie - environment. Je predpokladom jeho ďalšieho vývoja a tvorí ho najmä ovzdušie, voda, pôda, horniny a ďalšie organizmy. Inak povedané, životné prostredie je súbor všetkých činiteľov, s ktorými prichádza do styku živý subjekt, ktorými je obklopený a na ktoré priamo i nepriamo pôsobí. Životné prostredie je jednou z určujúcich zložiek kvality života spoločnosti, logicky tvorí dôležitú súčasť aj pri analýze vonkajšieho prostredia rozvoja obce.

15.1 OVZDUŠIE A HLUK

V katastrálnom území obcí Bara, Černochovo sa nenachádzajú veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, čo pozitívne vplýva na kvalitu ovzdušia. Lokálne je ovzdušie znečistené len výfukovými plynmi cestnej dopravy a spaľovaním tuhého paliva v intraviláne obce v domácnostiach, ktoré prechodne využívajú tuhé palivá na vykurovanie. Znečistenie ovzdušia malými znečisťovateľmi bolo odstránené plynofikáciou obcí. U obyvateľov obcí začína záujem o využívanie ľahšie dostupných domácich, ekologicky čistých a pritom aj lacnejších palív a energií, ako sú obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Najvhodnejšou zložkou obnoviteľných zdrojov v obciach sa javí biomasa, predovšetkým palivové drevo a drevný odpad. Záujem je aj o alternatívne zdroje energie - slnečná energia, tepelné čerpadlá, bioplyn aj ďalšie. Obec Bara zatiaľ centrálnne nevyužíva žiadne alternatívne zdroje energie, v obci Černochovo je Kultúrny dom vykurovaný kotlom na pelety.

Zaťaženosť prostredia hlukom v obci je malá. Hluk vzniká hlavne z automobilovej dopravy na ceste III. triedy a miestnych komunikáciách, keďže obce Bara, Černochovo nemajú priemyselné prevádzky.

15.2 PÔDA

V katastri obcí Bara, Černochovo sa nenachádzajú žiadne významné zdroje znečistenia životného prostredia, je možné predpokladať, že pôdy sú tu málo znečistené, bez ťažkých kovov. Jediným znečisťovateľom sú zastaralé septiky. Odpadové vody z niektorých domácností sú zachytávané v technicky nevyhovujúcich septikoch, ktoré nezodpovedajú príslušným normám na vodotesnosť. Táto skutočnosť je dôsledkom svojpomocného riešenia vypúšťania odpadových a splaškových vôd v minulosti. Odpadové vody sú len zriedkavo odvádzané aj bez prečistenia do miestnych vodných tokov. Otázka likvidácie odpadových vôd patrí medzi prvoradé úlohy ochrany

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

životného prostredia v obciach, a to urýchleným dobudovaním a rozšírením kanalizácie a vhodného typu čističiek odpadových vôd. V súvislosti s hospodárením na pôde sú stresovým faktorom poľnohospodárske meliorácie a rekultivácie, ktoré boli vybudované na pôde koncom 20. storočia. Ich realizáciou došlo na mnohých miestach k zmene pôvodných rastlinných spoločenstiev.

Kvalita pôdy je ovplyvnená poľnohospodárskou výrobou, aplikáciou hnojív a pesticídov v procese výroby.

15.3 VODNÉ PLOCHY

Hydrografický je riešené územie odvodňované tokom Barského potoka, ktorý sa vlieva v katastrálnom území obce Borša do rieky Bodrog. Celá hydrografická sústava patrí do Povodia Bodrogu. V obci Bara sa nachádzajú aj verejné studne a studničky s pitnou vodou. Obce patria medzi záplavové územia. V dôsledku klimatických zmien sa začínajú vyskytovať lokálne zosuvy pôdy. V dôsledku nezabezpečenia podmienok pre prirodzený obeh dažďovej vody hrozia v budúcnosti tak zosuvy pôdy, ako aj vysušovanie územia v dôsledku extrémnych teplôt.

V katastri obcí sa nenachádza žiadny významný priemyselný zdroj znečistenia vôd. Znečistenie povrchových vôd v katastrálnom území negatívne ovplyvňuje absencia splaškovej kanalizácie. Znečistenie vôd sa prejavuje najmä vypúšťaním odpadových vôd z obytných budov do potoka ako aj znečistením tuhým komunálnym odpadom a splaškovými vodami.

15.4 PRÍRODA A KRAJINA

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre Európsku Úniu ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Katastrálne územie obcí Bara, Černochovo zasahuje do Chránenej krajinskej oblasti Latorica. Obce sú súčasťou navrhovaného Chráneného vtáčieho územia Medzibodrožie, zapísaného do národného zoznamu. Územie je najvýznamnejšie na Slovensku pre celý rad vodných a pri vode

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

žijúcich vtákov a pre druhy využívajúce k hniezdeniu lúčne a xerothermné biotopy predovšetkým na pieskoch.

16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A INÉ POZORUHODNOSTI

Obce Bara, Černochovo disponujú bohatým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Poloha obcí a koncepčne zvládnuté prepojenie zaujímavostí a služieb má potenciál prilákať rodiny s deťmi na výlety, seniorov na nenáročné prechádzky v prírode, žiakov na ozdravné pobyty aj milovníkov dobrého vína na zážitkové degustácie. Najväčším bohatstvom obcí sú Tokajské stredoveké pivnice. K týmto pivniciam sa potrebné postupne budovať ďalšie služby a možnosti aktívneho vyžitia ako sú stravovacie možnosti, ubytovacie kapacity, zmenárenské služby, požičovňa športových potrieb, alebo služby sprievodcov a tlmočníkov. Intenzívne sa využívajú Tokajské cyklotrasy, ktoré sa postupne rozširujú, budujú sa aj náučné chodníky, ktoré spájajú jednotlivé pivnice a atrakcie obcí. V rámci cestovného ruchu sú pre turistov k dispozícii vinárstvo s reštauráciou Chateau Grand Bari, Penzión Tokaj Šarlota v časti Veľká Bara, Autocamping a Agroturistický areál Tokaj Gold v časti Malá Bara.

Stredoveký kostol v Malej Bare je zapísaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR. V roku 1989 sa realizoval archeologický výskum exteriéru a v roku 1990 sa uskutočnil výskum v interiéri kostola. Kostol v Malej Bare bol vybudovaný na terénnej vyvýšenine na okraji dediny. Prieskumom stavby a archeologickým výskumom sa zistilo, že zo slohovo výrazných prejavov románskej architektúry z polovice 13. storočia sa zachovalo tehlové murivo presbytéria, okienka vo svätyni a oblúčikový vlys na apside kostola. Kostol bol v 15. storočí rozšírený, loď a veža sú gotické. Na severnej strane kostola sa archeologickým výskumom odkryli základy sakristie z konca 14. storočia a osárium. Preskúmala sa aj novoveká krypta, symbolický hrob a niekoľko kamenných náhrobníkov s vytesaným krížom, bronzový prsteň, strieborné mince, koraly so strieborným záveskom z náhrdelníka, medené nášivky na odev a keramika.

Propagácia obcí a ich pamiatok a krás vo vzťahu k návštevníkom je nepostačujúca. Obce samostatne nemajú dostatok vlastných finančných zdrojov na zabezpečenie rozvoja cestovného ruchu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Tabuľka Prehľad historických a kultúrnych pamätihodností, prírodné úkazy a zaujímavosti obcí

OBEC	PAMÄTIHODNOSŤ, PRÍRODNÝ ÚKAZ, ZAUJÍMAVOSŤ
BARA	Národná kultúrna pamiatka: evanjelický reformovaný kostol v Malej Bare
ČERNOCHOV	Klasický kostol reformovaný z roku 1793 Pamätník obetiam 2. svetovej vojny Tokajské vinice

Zdroj: obce Bara, Černochovo, 2022

17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCÍ

Vonkajšie prostredie obcí je súhrn faktorov, ktoré obce nemôže vôbec ovplyvniť. Naopak toto prostredie ovplyvňuje obce a tie nemajú inú možnosť ako sa prvkom tohto prostredia čo najlepšie prispôsobiť. Externé prostredie a jeho prvky popisuje STEEP analýza, ktorej úlohou je identifikovať faktory ovplyvňujúce obce, ich projekty a výsledné profitovanie. Jednotlivé faktory môžeme rozdeliť do piatich hlavných kategórií, všetky majú spoločné to, že sa jedná o faktory tou – ktorou obcou neovplyvniteľné. Riešenie s nimi spojených problémov bude spočívať v prispôbení sa im tak, aby jednotlivé obce aj napriek nim mohli dosiahnuť stanovené ciele.

Tabuľka: STEEP analýza

SOCIÁLNE	TECHNOLOGICKÉ	EKONOMICKÉ	EKOLOGICKÉ	POLITICKÉ
Demografické zmeny	Vývoj technológií	Nové pracovné príležitosti	Nové trendy ochrany životného prostredia	Politika vlády v konkrétnej oblasti
Zmeny potrieb obyvateľov	Dostupná technológia a využívaná technológia	Využívanie ďalších zdrojov z EÚ	Európska legislatíva v životnom prostredí	Zmena legislatívy
Zmeny správania	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Noví investori	Dôsledky klimatických zmien	Legislatíva verejného obstarávania
Migrácia a imigrácia	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom eGovernmentu	Zmena fiskálnej politiky	Nové záväzky štátu vo vzťahu k EÚ	Presun kompetencií

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre podrobné zhodnotenie vonkajšieho – externého prostredia obcí boli identifikované a skúmané niektoré základné oblasti, ktoré ovplyvňujú rozvoj obcí, ale obce na ne nemajú dosah:

Ekonomické subjekty a zamestnávateľia pôsobiaci v obciach a v mikroregióne a jeho bezprostrednom okolí, nepodnikateľské subjekty obcí, dopravná infraštruktúra a dopravná obslužnosť, životné prostredie a prírodné, historické a ďalšie zaujímavosti obcí a okolia. Z uvedených oblastí sa podrobným skúmaním definujú príležitosti a dajú sa predpokladať aj možné ohrozenia. K príležitostiam obcí je možné zaradiť Tokajskú vinársku oblasť, prírodu bohatú na možnosti cykloturistiky, nenáročnej turistiky, bohaté možnosti degustácie vín, k ohrozeniam je potrebné zaradiť globálne nepriaznivé klimatické zmeny a s tým súvisiacu potrebu rôznych opatrení

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

na ochranu územia. Podrobnejšie sú príležitosti a ohrozenia v SWOT. Okres Trebišov bol s účinnosťou od 31. decembra 2015 zaradený Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR medzi najmenej rozvinuté okresy.

A III. ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA OBCÍ

Univerzálna analytická technika zameraná na zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov ovplyvňujúcich úspešnosť obce, mikroregiónu sa nazýva SWOT analýza. Najčastejšie je SWOT analýza používaná ako situačná analýza v rámci strategického riadenia, je súčasťou Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí. Autorom SWOT analýzy je Albert Humphrey, ktorý ju navrhol v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. SWOT je akronym z počiatočných písmen anglických názvov jednotlivých faktorov:

Strengths – silné stránky

Weaknesses – slabé stránky

Opportunities – príležitosti

Threats – hrozby, ohrozenia

V SWOT analýze vo všetkých faktoroch budeme sledovať 3 základné oblasti - priority, ktoré tvoria kosť naslednej – strategickej časti dokumentu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo:

Ľudia a kvalita života

Infraštruktúra a životné prostredie

Ekonomika a riadenie obce

Ľudia a kvalita života – táto oblasť je prvou riešenou prioritou a tomu zodpovedá aj jej záujem a postavenie. Pre zlepšenie kvality života obyvateľov obcí boli podrobnejšie analyzované viaceré vstupné informácie analýzy vnútorného prostredia, aj analýzy vonkajšieho prostredia. SWOT analýza sa v tejto oblasti opiera o kapitoly: 3 Krajina, 4 Obyvateľstvo, 5 Občianska vybavenosť a zázemie, 6 Školstvo, 9 Kultúra a šport, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia v obciach.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Infraštruktúra a životné prostredie – pre SWOT analýzu sú dôležité zistenia v kapitolách: 8 Technická infraštruktúra, 14 Dopravná infraštruktúra, 15 Životné prostredie, 16 Historické a kultúrne pamätihodnosti, prírodné úkazy a iné pozoruhodnosti.

Ekonomika a riadenie obcí – je oblasť, priorita, ktorú asi najviac ovplyvňuje aktuálne globálne dianie a z toho vyplývajúca aplikácia aktuálnej legislatívy. Pre SWOT analýzu sú sledované kapitoly: 7 Ekonomika a riadenie obcí, 10 Stav projektovej pripravenosti obcí, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia v obciach a 13 Nepodnikateľské subjekty.

Pri hodnotení súčasného stavu územia je potrebné zdôrazniť, že aktuálny stav rozvoja obcí v porovnaní so stavom pred rokom 2015 možno hodnotiť ako výrazný posun kvality života ich obyvateľov aj ako kvalitatívny posun zázemia, ktoré obce pre svojich občanov zabezpečujú. Úlohou Programu rozvoja obcí a jeho strategickej časti je tento stav udržať a naďalej rozvíjať.

Tabuľka: SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Ľudia a kvalita života</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Stabilizovaný demografický vývoj ☐ Silné zastúpenie ľudí v produktívnom veku ☐ Flexibilita a mobilita obyvateľov dochádzať za prácou ☐ Ochota vzdelávať sa a rekvifikovať sa ☐ Potenciál na vybudovanie poľnohospodárskych a remeselných dvorov ☐ Výhodné podmienky a možnosti pre stavbu nových rodinných domov ☐ Možnosti využívania rodinných domov na rekreáciu a víkendové bývanie ☐ Záujem obyvateľov zachovávať a propagovať tradície a zvyklosti ☐ Záujem obyvateľov o rozvoj obce ☐ Dostupnosť služieb v okresnom meste <p>Infraštruktúra a životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Zachovalé územie a jeho atraktivita ☐ Primerané zázemie technickej infraštruktúry ☐ Organizovanie separovania zberu v obci ☐ Bohatý prírodný potenciál ☐ Bohaté možnosti zabezpečenia ekoturistiky a cykloturistiky <p>Ekonomika a riadenie obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Obce bez úverovej záťažnosti alebo s primeranou úverovou záťažnosťou ☐ Vyrovnané rozpočtové hospodárenie v obciach ☐ Mimoriadne zariadenia, šikovní a starostliví starostovia (starosta a starostka) ☐ Pripravené podmienky pre implementáciu	<p>Ľudia a kvalita života</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nedostatočné sociálne služby a občianska vybavenosť ☐ Slabá prepojenosť vzdelanostnej štruktúry obyvateľov a možnosti trhu práce ☐ Nutnosť migrovať za vzdelaním a vyšším vzdelaním ☐ Nutnosť migrovať za prácou ☐ Neprimerane vysoká nezamestnanosť <p>Infraštruktúra a životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Chýbajúca kanalizácia ☐ Chýbajúca čistička odpadových vôd ☐ Potreba rekonštrukcie miestnych komunikácií a odstavňích plôch ☐ Zastaralé a neestetické stĺpy elektrického vedenia ☐ Nedostatočne riešená energetická úspora budov <p>Ekonomika a riadenie obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Malý záujem obyvateľov o elektronickú komunikáciu s obcou pri vybavovaní svojich potrieb a záujmov ☐ Nedostatočný záujem podnikateľov spolupracovať s obcou a podporovať jej aktivity ☐ Nedostatok finančných možností pre investičné zámery ☐ Nepostačujúca propagácia obce a jej kultúrnych, historických a folklórnych tradícií a zvykov a tradičných výrobkov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

elektronickej komunikácie

- Dlhodobo dobre zvládnutý manažment projektov
- Dobré podmienky pre podnikanie v cestovnom ruchu

PRÍLEŽITOSTI

Ľudia a kvalita života

- Vybudovanie miest pre degustáciu a predaj tokajských vín
- Vybudovanie poľnohospodárskych a remeselných dvorov
- Využívanie dostupných nástrojov na podporu začínajúcich podnikateľov
- Využívanie aktívnej politiky trhu práce vo vzťahu k absolventom
- Motivácia podnikateľov zamestnať obyvateľov obce
- Posilnenie rozvoja služieb v cestovnom ruchu
- Podpora rozvoja výstavby nových domov

Infraštruktúra a životné prostredie

- Využívanie životného prostredia na rozvoj cestovného ruchu, zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov
- Posilnenie a podpora propagácie tokajských vín, zdravých poľnohospodárskych výrobkov a produktov
- Využívanie prírodných a kultúrnych zaujímavostí na rozvoj cestovného ruchu
- Vybudovanie cyklotrás a náučných chodníkov
- Využívanie alternatívnych zdrojov energie
- Zabezpečenie energetickej efektívnosti budov

Ekonomika a riadenie obcí

- Aktívne využívanie možností čerpania nenávratných finančných príspevkov z projektov a grantov
- Aktívne zapojenie obyvateľov do diania v obci
- Zlepšenie elektronickej komunikácie s obyvateľmi
- Aktívna a trvalá propagácia obce a jej atraktivity a možností všetkými prostriedkami
- Podpora rozvoja spolkov a prostredníctvom nich aj propagácia folklórnych tradícií
- Zvýšenie atraktívnosti a využiteľnosti verejných priestranstiev
- Zlepšenie čistoty verejných priestranstiev

Zdroj: vlastné spracovanie

OHROZENIA

Ľudia a kvalita života

- Odchod mladých ľudí za prácou do mesta a iných regiónov
- Úbytok detí a starnutie obce
- Neschopnosť rekvalifikácie dlhodobo nezamestnaných obyvateľov
- Rastúci podiel sociálne znevýhodnených obyvateľov a v dôsledku toho aj úbytok služieb
- Ohrozenie drobných služieb budovaním zázemia vo väčších mestách
- Malý záujem o podnikanie v službách

Infraštruktúra a životné prostredie

- Zánik tradičných remesiel a folklórnych zvykov
- Zarastanie pozemkov neudržiavaním krajiny
- Zhoršenie prírodného prostredia pre cestovný ruch
- Zhoršenie kvality vody v dôsledku nedobudovanej siete kanalizácie

Ekonomika a riadenie obcí

- Nedostatok financií na rozvojové projekty
- Nezáujem občanov o veci verejné
- Zánik spolkov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Tabuľka: Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

DRUH RIZIKA	OBJEKT RIZIKA	ZDROJ RIZIKA	NEŽIADUCE DÔSLEDKY	PRAVDEPODOBNOSŤ
Individuálne	obce	Nezáujem obyvateľov o realizáciu aktivít v Programe rozvoja obcí	Nenaplnenie vízie a priorit Programu rozvoja obcí	veľmi nízka
Technické	obce	Dopravná zaťaženosť	Zhoršenie životného prostredia	stredná
Ekologické	obce	Identifikácia starých envirozáťaží	Zhoršenie životného prostredia	nízka
Sociálne	obce	Nedostatočné uplatnenie	Migrácia obyvateľov	stredná/nízka
Ekonomické	obce	Nezáujem investorov	Zvyšovanie nezamestnanosti	stredná

Zdroj: vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

Základným implementačným dokumentom plnenia národných priorít Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj Organizácie spojených národov v Slovenskej republike je Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 - nové znenie (ďalej len „Slovensko 2030“). Dokument Slovensko 2030 zároveň plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR v súlade s ustanovením § 6 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj prijalo všetkých 193 štátov OSN. Agenda 2030 vyzýva na urýchlené kroky na podporu prosperity a zároveň na ochranu planéty, pričom uznáva, že *„ukončenie chudoby musí ísť ruka v ruke so stratégiami, ktoré budujú hospodársky rast a zaoberajú sa rôznymi sociálnymi potrebami vrátane vzdelávania, zdravia, sociálnej ochrany, pričom vytvárajú pracovné príležitosti pri riešení zmeny klímy a ochrany životného prostredia“*.¹²

Úlohou dokumentu Slovensko 2030 je nielen premietnuť a konkretizovať priority Agendy 2030 a Európskej zelenej dohody v špecifických podmienkach Slovenska, ale zároveň ako integrovaná rozvojová stratégia rámcovať verejné politiky štátu a rozvojové politiky územných samospráv s cieľom zabezpečiť ich koordináciu, synergiu, stabilitu a efektívnejšie využívanie verejných zdrojov. Slovensko 2030 definuje priority a ciele rozvoja Slovenska v troch integrovaných rozvojových programoch pokrývajúcich kľúčové oblasti rozvoja:

- a) ochrana a rozvoj zdrojov,
- b) udržateľné využívanie zdrojov,
- c) rozvoj komunit.

Tieto programy sú chápané ako prierezové, integrujúce problematiku rôznych rezortov a rôznych úrovní štátnej správy a územnej samosprávy. Reagujú na hlavné výzvy nielen na národnej úrovni, ale berú do úvahy špecifiká regiónov Slovenska.¹³

Slovensko 2030 je základným východiskom aj pre regionálnu a miestnu samosprávu pri spracovaní programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja. Národné priority Agendy 2030 je potrebné premietnuť do programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja aj na úrovni územnej samosprávy. Plne v súlade s národnými prioritami Agendy 2030 je aj záväzok vlády SR definovaný v jej programovom vyhlásení,¹⁴ v ktorom sa zaviazala podporovať Slovensko vnútorne súdržné, silné a sociálne spravodlivé, schopné efektívne využívať verejné zdroje v záujme rozvoja

¹² Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

¹³ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

¹⁴ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

regiónov a ochrany životného prostredia, aby sa Slovensko premenilo na inteligentnú, inovatívnu a transparentnú krajinu.

Na základe výstupov analýz boli definované tri priority regionálneho rozvoja:¹⁵

- a) udržateľná konkurencieschopná, environmentálne a inovačne orientovaná ekonomika regiónov,
- b) zvýšenie kvality života a využitie prírodného a ľudského kapitálu,
- c) harmonizácia regionálneho a územného rozvoja.

Tri priority regionálneho rozvoja sa premietajú do troch integrovaných rozvojových programov dokumentu Slovensko 2030, ktoré sú detailne rozpracované do cieľov, definovania kľúčových zmien, prioritných krokov a potrebných intervencií na dosiahnutie cieľov. Pri ich vypracovaní sa Slovensko 2030 ako základný implementačný dokument Agendy 2030 Organizácie spojených národov opiera okrem výstupov analýz aj o široký participatívny proces pri spracovaní úvodného dokumentu Národnej stratégie regionálneho a územného rozvoja a Návrhu národných priorít implementácie Agendy 2030. Integrované rozvojové programy prepájajú Agendu 2030 a regionálny rozvoj a sú kľúčovým nástrojom naplnenia Agendy 2030 naprieč národnou, regionálnou a lokálnou úrovňou v nasledujúcej štruktúre:

1. Ochrana a udržateľný rozvoj prírodných a ľudských zdrojov, ako aj kultúrneho potenciálu, tak aby boli zachované pre ďalšie generácie a mohli byť využívané na ďalší rozvoj spoločnosti.
2. Premena hospodárstva SR do roku 2030 na konkurencieschopnú, inovačne orientovanú nízkouhlíkovú obehovú ekonomiku, ktorá bude efektívne zhodnocovať vzdelanie, ľudský potenciál a zdroje a bude environmentálne aj sociálne udržateľná a odolná proti vonkajším aj vnútorným nepriaznivým vplyvom.
3. Zefektívnenie a priblíženie správy verejných záležitostí občanom prostredníctvom vybudovania viacúrovňového integrovaného manažmentu rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni²⁸. Zároveň je cieľom efektívne využívať územný potenciál regiónov.
4. Zvýšenie kvality života pre všetky sociálne skupiny v jednotlivých strategicko-programovacích regiónoch a zabezpečenie dostupnosti a kvality verejných služieb, práce a rovných príležitostí pre využitie potenciálu každého jednotlivca bez ohľadu na jeho sociálno-ekonomické zázemie či znevýhodnenie.

---

¹⁵ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Pri tvorbe strategickej a programovej časti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo zohľadnili obce Bara, Černochovo uvedené dokumenty a v nich definované priority.

18. VYMEDZENIE POJMOV

VÍZIA

Teória definuje víziu ako želanú predstavu. V Programe rozvoja obcí je to želaná predstava obyvateľov obcí a ich reprezentantov o budúcnosti, o ideálnom stave. Je veľmi dôležité pre rozvoj obce mať spoločnú predstavu o budúcnosti, pretože len vtedy je vízia nástrojom na motiváciu, ak je víziou spoločnou. Formulácia rozvojovej vízie je úvodným krokom pri tvorbe strategickej časti dokumentu. K naplneniu tejto vízie by malo smerovať spracovanie samotnej stratégie a z nej vyplývajúcej realizácie konkrétnych rozvojových projektov v nadväznosti na finančný rámec.

PRIORITY, CIELE

Okrem vízie je potrebné v tejto časti identifikovať jednotlivé ciele a formulovať hlavné priority - problémové oblasti. Pôvodná hierarchia, štruktúra strategickej časti, definovaná v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo z roku 2015 je v súčasnosti aktuálne rozpracovaná v nadväznosti na aktualizované národné dokumenty. Každá priorita je vymedzená cieľmi, ktoré majú byť dosiahnuté realizáciou opatrení.

OPATRENIA, AKTIVITY

Naplnenie cieľov je špecifikované opatreniami. Každé opatrenie je konkretizované aktivitami, od ktorých sa odvíjajú projekty naplňujúce celú stratégiu rozvoja obcí.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

19. VÍZIA OBCÍ

Obce Bara, Černochovo v roku 2028 sú prosperujúce obce, ktoré svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov motivujú ľudí trvalo sa v obci v rámci regiónu usadiť a vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj každej obce aj celého regiónu. Obyvatelia nemusia za prácou cestovať do zahraničia alebo vzdialených regiónov, ale vedú sa uplatniť v obci a blízkom okolí, či v blízkom regióne. Obce majú vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné cesty a dostatok oddychových zón a zelene vo svojom centre. Obyvatelia prosperujú v obnovených tradičných činnostiach, pracujú na malých farmách, starajú sa o prírodu a predávajú svoje kvalitné a ekologicky nezávadné produkty ostatným obyvateľom okolia a širšieho regiónu, ale aj lokálnym spracovateľom a výrobcami potravín. Podnikateľské prostredie je sústredené na využívanie miestnych zdrojov v oblasti služieb a cestovného ruchu, zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov aj návštevníkov regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Dostupné sú aj pracovné príležitosti v ostatných odvetviach. Obyvatelia každej obce sú hrdí na svoje tradície, tešia sa záujmu návštevníkov regiónu a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedú do obcí prilákať stále viac turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.

20. PRIORITY A CIELE

20.1 PRIORITA: ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

Kvalita života je pojem ťažko uchopiteľný a merateľný. Kvalita života vo svojom obsahu zahŕňa komunitné, environmentálne, ekonomické, sociálne, kultúrne, psychologické, duchovné a ďalšie podmienky pre zdravý a šťastný život. Na kvalitu života je možné prihliadať subjektívne ako na spokojnosť so svojim životom a zároveň aj z pohľadu vonkajších faktorov ako na kvalitu životných podmienok.

Najväčšou výzvou obcí Bara, Černochovo je zastavenie nepriaznivého demografického vývoja obyvateľov a dlhodobé zabezpečovanie podmienok pre život v obciach tak, aby sa najmä mladé rodiny usídľovali v obciach a neodchádzali do iných centier. Podobne ako na celom území Slovenska, aj v obciach Bara, Černochovo pomer medzi počtom obyvateľov v poproduktívnom a produktívnom veku naznačuje postupné starnutie populácie.

Územný rozvoj obcí v prospech bytovej výstavby, vrátane podpory individuálnej výstavby rodinných domov je jednou z nezanedbateľných možností každej obce pozitívne ovplyvniť a dlhodobo motivovať záujem o bývanie v obci a zabezpečiť tak priame aj nepriame predpoklady

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

jej rozvoja. V strednodobom horizonte budú obce riešiť identifikáciu lokalít vo svojich katastrálnych územiach, ktoré pripraví pre základnú občiansku infraštruktúru.

Obce budú v strednodobom horizonte zároveň potrebovať zásadné zlepšenie prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a ku kvalitným sociálnym službám. Významným faktorom, ktorý vyvoláva tlak na kvantitatívny ale aj kvalitatívny nárast poskytovania zdravotných i sociálnych služieb, je rastúci počet seniorov. V obciach prevažujú obyvatelia s nižšími príjmami a priemerným sociálnym zabezpečením, preto aj využívanie sociálnych služieb pre seniorov vyžaduje podporu zo strany jednotlivých obcí. Na druhej strane sa očakáva, že celková spoločenská váha seniorov sa vďaka ich predpokladanej vyššej vitalite a spoločenskej aktivite posilní. Je dôležité pripravovať podmienky pre ich aktívne zaradenie do spoločenského aj ekonomického diania v obciach. Obce budú musieť aktívne zvažovať spôsob zvyšovania podpory celoživotného vzdelávania a prosperity seniorov.

Významným nástrojom priaznivého demografického vývoja v obciach je kvalita a dostupnosť vzdelávania. Obec Bara je zriaďovateľom materskej školy. Potreba zavádzania moderných vzdelávacích postupov a implementácia nových edukačných inštitútov v rámci vzdelávania vytvára neustály tlak na kvalitné personálne zabezpečenie škôl a pravidelné zabezpečovanie moderných edukačných pomôcok a zariadení.

Neprehliadnuteľným problémom v obciach je nepomer medzi ekonomicky aktívnymi obyvateľmi ktorí pracujú v obci a jej okolí a tými, ktorí v pravidelných turnusoch odchádzajú za prácou do vzdialených regiónov a do zahraničia za lepšími možnosťami zamestnať sa. V obciach a celom regióne sa naplno dlhodobo prejavuje nezáujem investorov v ľahkom priemysle usadiť sa tu natrvalo a zabezpečiť ľuďom prácu. Orgány obcí majú v rukách málo možností a nástrojov, ako motivovať investorov a prilákať ich do obce. Vplyvom migrácie ekonomicky aktívnych obyvateľov za prácou mimo obce a región je ohrozená kvalita občianskej vybavenosti a využívanie škôl a školských zariadení. Okres Trebišov, v ktorom sa obce Bara, Černochovo nachádzajú je v súlade s ustanoveniami zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zapísaný v zozname najmenej rozvinutých okresov.

Kvalitu života v obciach výrazne ovplyvňuje aj prítomnosť skupiny obyvateľov ohrozenej sociálnym vylúčením. V dôsledku demografického vývoja, slabých pracovných príležitostí aj v dôsledku ďalších objektívnych činiteľov sa takáto skupina môže stať v obci problémom, ako jej pomôcť v otázke bývania aj v ďalších závažných sociálnych, právnych a zdravotných oblastiach. Východiskom sa javí vytváranie vhodného zázemia, komunit a komunitných centier.

Na kvalitu života v obciach nepochybne vplýva aj celková spoločenská atmosféra. Dôležitou sa stáva otázka bezpečnosti a prevencie pred sofistikovanými nástrahami ohrozenia obyvateľov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Celková spokojnosť obyvateľov je zároveň najlepšou propagáciou každej obce a má spätný dopad na stabilizáciu aj prílev nových obyvateľov a snáď aj pracovných príležitostí.

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCÍ

- ❑ Dosiahnuť pomerne ideálnu kombináciu pracovných príležitostí, bývania, sociálneho zázemia a príležitostí pre aktívny občiansky život tak, že sa obce stanú prítiažlivým, otvoreným a vitálnym miestom so všetkými podmienkami pre aktívny a zaujímavý život.
- ❑ Zabezpečiť trvalé zvyšovanie kvality života a bezpečnosti všetkých obyvateľov aj návštevníkov každej obce.
- ❑ Napomáhať dôstojnému životu a zabezpečovaniu bývania aj pre nízkopríjmové a znevýhodnené skupiny obyvateľov.
- ❑ Motivovať obyvateľov aktívne sa zapájať do riadenia vecí verejných s dôrazom deklarovať záujem o problémy všetkých skupín obyvateľov.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: STABILIZÁCIA ZAMESTNANOSTI V OBCIACH

- ❑ Rozvíjať úsilie a aktívne využívať legislatívne aj ekonomické nástroje na motiváciu ďalších zamestnávateľov využiť potenciál obyvateľov každej obce.
- ❑ Podporovať aktívnu politiku trhu práce vo vzťahu k dlhodobo nezamestnaným aj vo vzťahu k absolventom a podporovať rekvalifikáciu dlhodobo nezamestnaných.

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI OBCÍ

- ❑ Budovať a rozvíjať občiansku infraštruktúru a služby.
- ❑ Prispievať k tvorbe priaznivých životných podmienok pre starších obyvateľov každej obce.
- ❑ Udržať mladých ľudí v obciach, vytvoriť podmienky pre imigráciu obyvateľov do obcí a podporovať obnovu a rozvoj siete škôl a predškolských zariadení v obciach.
- ❑ Vytvárať podmienky pre zblížovanie a výmenu skúseností medzi generáciami.
- ❑ Napomáhať rozvoju komunit a zapájaniu sa občanov do aktivít záujmových združení.
- ❑ Rozvíjať podmienky pre rozmanité kultúrne, športové, rekreačné aktivity a ďalšie možnosti aktívneho trávenia voľného času, vrátane nových foriem.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- Chrániť, užívať a zveľaďovať kultúrne dedičstvo a prírodné bohatstvo a zdroje s ohľadom na zachovanie pre budúce generácie.

20.2 PRIORITA: INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Pre kvalitu života obyvateľov obcí je životne dôležitý transport médií. Vodovodné, energetické, kanalizačné a ďalšie siete musia zabezpečiť plynulé zásobovanie obyvateľov každej obce potrebnými médiami a súčasne mať na zreteli ochranu a zodpovedné nakladanie so zdrojmi. Obce nemajú dostatočne dobudovanú kompletnú základnú infraštruktúru, chýba vybudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd. Z dlhodobého hľadiska je napriek tomuto stavu nevyhnutná aj permanentná obnova a modernizácia už existujúcej technickej infraštruktúry. Pre komfort obyvateľov je dôležité mať k dispozícii systém náhradného zásobovania v prípade havárií.

Technicky vyspelá spoločnosť kladie čoraz vyššie nároky na kvalitu telekomunikačných a informačných sietí. Aj keď tieto médiá sú trhom pomerne dobre zabezpečené a zvládnuté, obce sa musia technicky pripraviť aj na aktuálnu potrebu verejnej správy rozvoja implementácie e-governmentu.

Pre zabezpečenie kvality životného prostredia pre ďalšie generácie je potrebné neustále apelovať na obyvateľov každej obce, aby odpad separovali. Obce zodpovedne zvládajú manažment komunálnych odpadov a prostredníctvom odborne spôsobilých partnerov postupne zefektívňujú systém nakladania s ním. Obce majú zároveň záujem zabezpečiť aj druhotné využívanie bioodpadu v záujme udržiavania kvality pôdneho fondu. Nezanedbateľný je monitoring lokalít s rizikom výskytu nelegálnych skládok a priebežné riešenie ekologických záťaží.

Obyvatelia obcí môžu využívať sieť dopravnej obslužnosti verejnej autobusovej dopravy, ktorá nie je postačujúca. Vlaková stanica sa nachádza v susedných obciach. Aj keď dostupnosť a mobilita v konečnom dôsledku napomáha znižovaniu rozdielov medzi regiónmi, obce dopravnú obslužnosť a jej rozvoj vedia ovplyvniť len nepriamo.

Kvalitný život v obciach je nemysliteľný bez splnenia základných podmienok kvalitného životného prostredia, charakterizovaného dostatočným množstvom zelene, rovnako ako aj verejného priestoru priateľského voči jeho užívateľom, vrátane telesne, zmyslovo postihnutých, rodičov s deťmi a iných špecifických skupín obyvateľstva. Pravidelné udržiavanie obecných parčíkov, zelene a miestnych odpočinkových zón, ich nová tvorba a ochrana, revitalizácia zanedbaných plôch, budovanie územných systémov ekologickej stability, trvalý súlad medzi zastavaným a prírodným prostredím, rovnako ako zachovanie a ochrana kultúrno-historických prvkov, patria k významným aktivitám, ktoré obce pre svojich obyvateľov zabezpečujú.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Obce Bara, Černochovo sa nachádzajú v oblasti, kde je vysoké riziko záplav, alebo erózie pôdy. V obciach ani v ich okolí sa nenachádza žiadna priemyselná záťaž či vysokorizikový znečisťovateľ, ktorý výrazne ovplyvňuje kvalitu životného prostredia obyvateľov obcí a priľahlého regiónu.

Obce nemôžu ignorovať otázku zabezpečenia a správy budúcich zdrojov, najmä vody, energií a pôdy tak, aby kvalita života obyvateľov bola udržaná a zvyšovaná aj v budúcich rokoch. S touto ambíciou súvisí aj príprava na dlhodobé klimatické zmeny. Táto príprava závisí vo veľkej miere aj na energetickej koncepcii Slovenskej republiky a Európskej únie. Obce by však mali realizovať aj vlastné opatrenia – zvyšovať energetickú efektívnosť budov, zabezpečovať rezervné a diverzifikované zdroje energií a podobne. S klimatickými zmenami a čoraz častejšími výkyvmi počasia, ktoré sa v našich zemepisných šírkach začínajú vyskytovať musia byť obce zároveň pripravené aj na mimoriadne udalosti a havárie.

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA V OBCIACH

- ❑ Podporiť zabezpečenie modernej, kapacitne aj kvalitatívne dostatočnej dopravnej infraštruktúry a obslužnosti pre súčasné potreby a budúci rozvoj každej obce.
- ❑ Udržiavať a zvyšovať kvalitu prostredia v obciach, vytvárať obyvateľom priateľský verejný priestor.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA V OBCIACH

- ❑ Dobudovať a zlepšiť technickú infraštruktúru každej obce.
- ❑ Rozvíjať efektívny systém separovania komunálnych odpadov a druhotného využitia biologicky rozložiteľných odpadov.
- ❑ Zabezpečiť permanentnú obnovu a modernizáciu technickej infraštruktúry, koordinovať aktivity správcov a prevádzkovateľov sietí.

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA OBCÍ

- ❑ Chrániť a zveľaďovať prírodné bohatstvo a všetky prírodné zdroje a zložky životného prostredia s ohľadom na zachovanie pre budúce generácie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Integrované pristupovať k problematike pôdy a starostlivosti o pôdu.
- ❑ Uskutočňovať prevenciu pred dopadmi klimatických zmien vrátane zvyšovania energetickej efektivity budov a podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie.
- ❑ Zabezpečovať systematickú starostlivosť o zeleň a prírodné prvky, vrátane realizácie územných systémov ekologickej stability.
- ❑ Obnoviť a revitalizovať tradičné prírodné prvky v krajine.
- ❑ Chrániť architektonické hodnoty a vytvárať priateľský verejný priestor.

20.3 PRIORITA: EKONOMIKA A RIADENIE OBCÍ

Pracovné príležitosti a úspešné ekonomické zázemie patria k hlavným hnacím motorom modernizácie a kvality obcí Bara, Černochovo a tým aj blízkeho regiónu. Je potrebné hľadať, podporovať a využívať potrebné nové impulzy a kreatívny potenciál miestnych podnikateľov, aby sa dosiahla želateľná úroveň pracovných príležitostí v širšom spektre zamerania, vrátane služieb. Významnú úlohu v tomto procese zohráva otvorená a transparentná činnosť manažmentu každej obce.

Budúcu konkurencieschopnosť a posilňovanie ekonomiky každej obce je potrebné hľadať v podpore malého a stredného podnikania s využitím domácich zdrojov. Malé a stredné podnikanie je ekonomickým motorom každej obce. Podpora a motivácia vlastného podnikateľského zázemia, využívanie vlastných dostupných zdrojov na podnikanie a podpora a propagácia podnikateľov zamestnávajúcich obyvateľov obcí a ich okolia je vysoko návratnou investíciou každej obce. Okrem riešenia ponuky pracovných príležitostí to zvyšuje prílev finančných prostriedkov do rozpočtu obce a následne napomáha jej rozvoju. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj podpora sociálnych väzieb v rodine a vzťahu obyvateľov k obci.

Cestovný ruch je jedným z efektívnych nástrojov pre reálnu stabilizáciu ekonomiky každej obce. Obce sú súčasťou Tokajskej vinárskej oblasti a sú obklopené prírodou, čo umožňuje rozvoj agroturistiky a nenáročnej turistiky či výletov do prírody. Rozvoj cestovného ruchu v obciach je cieleň na krátkodobé oddychové aktivity, na degustácie vín a návštevu pivníc, na folklórne, športové a spoločenské využitie a rozvoj cykloturistiky. Ambíciou každej obce je propagovať kvalitu miestnych služieb a tradíciu pohostinnosti a spätosti s prírodou. Ako skvelá príležitosť vytvorenia nových pracovných príležitostí a podpora tradičného cestovného ruchu sa javí rozvoj agroturistiky, vinárstva a zdravého (bio)stravovania. Podobne aj podpora predaja ekologicky nezávadných potravín od domácich drobných poľnohospodárov je kvalitným doplnením tradičného sortimentu ponuky v cestovnom ruchu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Skvalitňovanie riadenia každej obce, zvýšenie kvality služieb poskytovaných samosprávou, znižovanie administratívnej záťaže na každom obecnom úrade, elektronizácia územnej samosprávy sú oblasti, ktoré musia obce a ich manažmenty riešiť, aby samospráva mohla plniť stále náročnejšie úlohy a vytvárať podmienky pre udržanie kvality života. Zabezpečenie väčšej účasti občanov na rozhodovaní, rozvoj občianskych iniciatív a celkové zlepšenie komunikácie s obyvateľmi obce sú oblasti, pri ktorých sa môže posilniť transparentné riadenie každej obce a môže sa dospieť k väčšej aktivite občanov, ich stotožneniu sa s obcou a využiť tak občiansky potenciál pre rozvoj obcí.

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV V OBCIACH

- ❑ Podporovať spoluprácu medzi ekonomickými subjektmi, napomáhať vytváraniu strategických partnerstiev a podporovať rovnomerné rozmiestnenie v podnikateľských odvetviach za účelom vytvárania zdravého a motivujúceho konkurenčného prostredia.
- ❑ Budovať pozíciu každej obce ako ústretovej lokality pre investície v oblasti podnikania a podpory nových ekonomických subjektov.
- ❑ Vytvárať stimulujúcu podnikateľskú atmosféru v prospech usídľovania sa malých a stredných podnikateľov aj väčších spoločností, presviedčať o výhodnosti lokality nielen vzhľadom k potenciálu vzdelanostného zázemia, ale aj okolitého regiónu.
- ❑ Spravovať každú obec a usmerňovať jej rozvoj efektívne a transparentne, zvyšovať kvalitu a dostupnosť služieb samosprávy v prospech občanov aj podnikateľov.
- ❑ Podporovať pozitívny vzťah občanov k obci ich aktívnym zapájaním do rozhodovania a aktívnym reagovaním na ich potreby.
- ❑ Zvýšiť a podporovať prístup miestnych podnikateľov k programom a grantom.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA V OBCIACH

- ❑ Pripraviť ekonomické podmienky, stimuly a nástroje na podporu nových podnikateľských subjektov v tradičných oblastiach podnikania.
- ❑ Zachovať a podporovať vinárstvo, drobnú poľnohospodársku výrobu nezávadných potravín a výrobkov v každej obci.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- Vytvárať podmienky pre vznik a rozvoj tradičných remeselných dvorov s kvalitnými službami, ponukou tradičných poľnohospodárskych výrobkov aj propagáciou územia a zvyklostí.
- Zapájať podnikateľov do možností získať nenávratné finančné príspevky na podporu podnikania v tradičných remeslách a službách.
- Vytvoriť prostredie uľahčujúce rozvoj podnikania v tradičných odvetviach a v remeslách.

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU V OBCIACH

- Podporiť vznik a rozvoj služieb v cestovnom ruchu a súvisiacich služieb a propagácie tradícií.
- Využiť kvalitu životného prostredia a rozvíjať možnosti ozdravných a relaxačných pobytov detí, mládeže aj seniorov.
- Zabezpečiť modernizáciu agroturistiky, vinárstva, náučných chodníkov a cyklotrás, spájajúcich atrakcie a služby cestovného ruchu v jednotlivých obciach mikroregiónu.

20.4 HIERARCHIA STRATEGICKÝCH CIEĽOV A PRIORÍT

	PRIORITA 1 ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA	PRIORITA 2 INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	PRIORITA 3 EKONOMIKA A RIADENIE OBCÍ
GLOBÁLNY CIEĽ	STABILIZÁCIA OBCÍ		ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA V OBCIACH
	OPATRENIE 1.1.1 OPATRENIE 1.1.3	OPATRENIE 1.1.2 OPATRENIE 1.1.4	OPATRENIE 2.1.1 OPATRENIE 2.1.2 OPATRENIE 2.1.3
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI V OBCIACH		TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA V OBCIACH
	OPATRENIE 1.2.1		OPATRENIE 2.2.1 OPATRENIE 2.2.2
ÚZEMNÝ CIEĽ	ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI OBCÍ		OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČTVA OBCÍ
	OPATRENIE 1.3.1 OPATRENIE 1.3.3 OPATRENIE 1.3.5	OPATRENIE 1.3.2 OPATRENIE 1.3.4 OPATRENIE 1.3.6	OPATRENIE 2.3.1 OPATRENIE 2.3.2 OPATRENIE 2.3.3 OPATRENIE 2.3.4
			VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU V OBCIACH
			OPATRENIE 3.1.1 OPATRENIE 3.1.2 OPATRENIE 3.1.3

Zdroj: vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo obsahuje Opatrenia a v rámci nich jednotlivé Aktivity na zabezpečenie realizácie Programu rozvoja obcí. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie globálnych, špecifických aj územných cieľov identifikovaných v strategickom časti dokumentu. Opatrenia a aktivity sú ciele, aby boli realizovateľné v ktorejkoľvek obci podľa reálnej potreby.

21. OPATRENIA A AKTIVITY

21.1

PRIORITA 1

ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCÍ

Opatrenie 1.1.1

Podpora výhodných podmienok pre priamych investorov

Aktivity:

- Vysporiadanie pozemkov pre budovanie podnikateľskej zóny v snahe podporiť príliv priamych investorov, malých a stredných podnikateľov do obcí
- Vybudovanie technickej a prístupovej infraštruktúry k podnikateľskej zóne v obciach
- Marketing obcí vo vzťahu k podnikateľom a aktívna prezentácia podnikateľských príležitostí a vhodného vzdelanostného zázemia obcí, regiónu
- Aktualizácia územného plánu obcí

Opatrenie 1.1.2

Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach

Aktivity:

- Vypracovanie a aktualizácia územného plánu obcí
- Príprava projektovej dokumentácie na bytovú výstavbu

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Vysporiadanie pozemkov pre bytovú výstavbu
- ❑ Výstavba obecných bytov v bytových domoch
- ❑ Príprava projektovej dokumentácie na výstavbu nízkoštandardných bytov
- ❑ Vysporiadanie pozemkov pre výstavbu bytových domov s nízkoštandardnými bytmi
- ❑ Výstavba bytových domov s nízkoštandardnými bytmi
- ❑ Výstavba technickej infraštruktúry pre obecné domy s bytmi a individuálne domy
- ❑ Podpora individuálnej bytovej výstavby
- ❑ Obnova a modernizácia bytového fondu za účelom energetickej efektívnosti budov
- ❑ Vytvorenie registra bývania v obciach (voľné byty, domy, stavebné pozemky)

Opatrenie 1.1.3

Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí

Aktivity:

- ❑ Budovanie, rozširovanie a modernizácia kamerových systémov vo verejných priestoroch obcí, kamerové monitorovanie centier obcí aj pohrebísk v obciach
- ❑ Podpora rozširovania osobných bezpečnostných signalizačných zariadení seniorov
- ❑ Vybudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a údržba hasičských zbrojníc v obciach
- ❑ Vybudovanie, rekonštrukcia, modernizácia a údržba varovných systémov v obciach

Opatrenie 1.1.4

Podpora aktívnej činnosti spolkov a združení

Aktivity:

- ❑ Podpora vzniku, činnosti a inštitucionálneho rozvoja neziskových organizácií pôsobiacich v oblasti sociálnej a zdravotnej pomoci
- ❑ Vytváranie a podpora vytvárania neziskových organizácií zaoberajúcich sa voľnočasovými aktivitami
- ❑ Materiálne zabezpečenie a podpora pravidelnej klubovej a krúžkovej činnosti detí a mládeže
- ❑ Začlenenie seniorov do veku primeraných aktivít rozvoja obcí

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI V OBCIACH

Opatrenie 1.2.1

Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce

Aktivity:

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Podpora informovanosti rodičov a žiakov pri výbere štúdia po ukončení základnej školy v nadväznosti na potreby trhu práce
- ❑ Poskytovanie pravidelných informácií o potrebách trhu práce aj o aktívnej politike zamestnanosti v rámci kraja a priľahlých regiónov
- ❑ Poskytovanie pravidelných informácií o možnostiach vzdelávania sa s prepojením na potreby trhu práce
- ❑ Organizovanie školení, tréningov a rekvalifikačných kurzov pre nezamestnaných a ohrozených nezamestnanosťou
- ❑ Podpora zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľov s dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľstva
- ❑ Využívanie aktivačných činností a absolventskej praxe v obciach
- ❑ Zapájanie obyvateľov do manažovania a realizácie obecných projektov

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI V OBCIACH

Opatrenie 1.3.1

Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach

Aktivity:

- ❑ Vytvorenie a permanentná aktualizácia databázy potrieb sociálnych a zdravotných služieb obyvateľov obcí
- ❑ Rekonštrukcia a modernizácia nehnuteľnosti vo vlastníctve jednotlivých obcí za účelom poskytnutia priestorov vybraným zdravotným ambulanciám
- ❑ Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centier poskytovania sociálnych služieb s dennou starostlivosťou
- ❑ Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centier a poskytovanie kvalitných sociálnych a zdravotných služieb pre starších ľudí, odkázaných na stálu starostlivosť
- ❑ Vybudovanie a materiálne zabezpečenie domovov dôchodcov rodinného typu
- ❑ Vybudovanie a materiálne zabezpečenie priestorov pre mládež a jej aktivity
- ❑ Vytvorenie a stabilizácia systému terénnej opatrovateľskej služby pre seniorov
- ❑ Stabilizácia systému poskytovania stravovacích služieb pre seniorov
- ❑ Zabezpečenie preventívnych opatrení pre mládež aj dospelých ohrozených drogovými a ostatnými závislosťami, podpora poradenskej činnosti a osvedy

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Opatrenie 1.3.2

Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb

Aktivity:

- Podpora rovnomerného rozšírenia ponuky služieb a rozvoja služieb občianskej vybavenosti
- Podpora odbytu miestnych poľnohospodárskych produktov „z dvora“ pre obyvateľov obcí a okolia
- Podpora odbytu miestnych remeselných výrobkov a služieb pre obyvateľov obcí a okolia
- Vytvorenie nových hrobových miest na obecných pohrebiskách
- Revitalizácia medzihrobových priestorov na obecných pohrebiskách
- Vybudovanie, rekonštrukcia a údržba prístupových ciest na obecných pohrebiskách
- Vybudovanie, rekonštrukcia a modernizácia domov smútku na obecných pohrebiskách
- Vybudovanie, rekonštrukcia a údržba stavieb na obecných pohrebiskách súvisiacich s poskytovaním pohrebných služieb
- Vybudovanie, rekonštrukcia a údržba parkovacej plochy, parkovacích miest pri obecných pohrebiskách
- Vybudovanie, rekonštrukcia a údržba oplotenia obecných pohrebísk

Opatrenie 1.3.3

Stabilizácia siete škôl v obciach

Aktivity:

- Stabilizácia materskej školy
- Modernizácia, rekonštrukcia a údržba budovy materskej školy
- Modernizácia, rekonštrukcia a údržba interiérového vybavenia materskej školy
- Modernizácia, rekonštrukcia a údržba školskej jedálne
- Modernizácia kuchynského vybavenia a jedáľenského zariadenia v školskej jedálni
- Podpora vytvárania neziskových združení priaznivcov školy so samostatnou právnou subjektivitou k prijímaniu grantových prostriedkov pre rozvoj školy
- Organizovanie propagácie školy aktivitami dní otvorených dverí v materskej škole
- Podpora propagácie materskej školy na webových sídlach obcí

Opatrenie 1.3.4

Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl

Aktivity:

- Rozširovanie a modernizácia vybavenosti materskej školy a školského zariadenia, nákup interaktívnych didaktických pomôcok a zariadení

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Podpora zavádzania vzdelávacích programov zameraných na motiváciu pre remeselné zručnosti
- ❑ Podpora psychologicko-pedagogického poradenstva pre deti
- ❑ Podpora zvyšovania kvalifikácie učiteľov a ich ďalšieho vzdelávania

Opatrenie 1.3.5

Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí

Aktivity:

- ❑ Podpora obyvateľov obcí v záujmovej činnosti, generáčnej spolupráci a práci s deťmi
- ❑ Organizovanie pravidelných športových podujatí
- ❑ Podpora využívania športových areálov a podpora aktívneho cvičenia žien, mládeže, seniorov
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia multifunkčných ihrísk v obciach
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia priestorov pre športovú klubovú činnosť
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia budovy futbalového klubu v obciach
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia detských ihrísk v obciach
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia workhoutových ihrísk v obciach
- ❑ Organizovanie tradičných kultúrnych podujatí
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia domov kultúry v obciach
- ❑ Modernizácia interiérového vybavenia domov kultúry a ich kuchynskej časti
- ❑ Podpora prezentácie výsledkov záujmovej činnosti a tvorby doma aj v zahraničí
- ❑ Podpora aktívneho a zdravého starnutia

Opatrenie 1.3.6

Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií

Aktivity:

- ❑ Ochrana, propagácia a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva obcí a atrakcií obcí
- ❑ Podpora a propagácia folklórnych a spoločenských podujatí a aktivít
- ❑ Podpora a propagácia tradičnej remeselnej výroby
- ❑ Vydanie publikácií o obciach a vydávanie ďalších printových materiálov, kalendárov
- ❑ Výstavba a vybavenie Múzea tradícií – stála expozícia sedliackeho domu v obciach
- ❑ Podpora a propagácia zberateľskej činnosti dobových artefaktov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

21.2

PRIORITA 2

INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA V OBCIACH

Opatrenie 2.1.1

Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí

Aktivity:

- ❑ Výstavba, rekonštrukcia, údržba a oprava miestnych ciest
- ❑ Výstavba a údržba jarkov a kanálov popri miestnych cestách
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia, údržba a oprava mostíkov a lávok
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia, údržba a oprava chodníkov a priekop
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia, údržba a oprava parkovacích a odstavných plôch
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia, údržba a oprava prístreškov na čakanie verejnej dopravy
- ❑ Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
- ❑ Odstránenie bariér pre imobilných a starších občanov
- ❑ Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia
- ❑ Budovanie spomaľovačov a regulácia rýchlosti prechádzajúcich motorových vozidiel
- ❑ Budovanie bariér na zníženie hlučnosti a prašnosti pri hlavných komunikáciách
- ❑ Budovanie bezpečnostných bariér na elimináciu nebezpečných úsekov, vybudovanie bezpečnostného zábradlia

Opatrenie 2.1.2

Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí

Aktivity:

- ❑ Podpora posilnenia regionálnej mobility prostredníctvom verejnej dopravy
- ❑ Podpora vývoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov a propagácia trvalo udržateľnej obecnej a regionálnej mobility
- ❑ Podpora efektívneho a komfortného prepojenia obcí s mestom Trebišov a medzi obcami regiónu verejnou dopravou
- ❑ Podpora drobných poskytovateľov verejnej dopravy
- ❑ Podpora dopravy využívajúcej alternatívne pohonné zdroje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Opatrenie 2.1.3

Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity ich verejných priestranstiev

Aktivity:

- ❑ Výsadba a údržba zelene v obciach s ambíciou zväčšiť celkovú plochu zelene v obciach
- ❑ Modernizácia zábran, informačných tabúl a ďalšieho mobiliáru v obciach
- ❑ Inštalácia a údržba prvkov obecných mobiliárov
- ❑ Oprava, údržba a rekonštrukcia centier obcí
- ❑ Zabezpečenie technických a technologických prostriedkov, strojov a podobného vybavenia na údržbu miestnych ciest, chodníkov, verejného priestranstva a pohrebiska, ich schodnosti, bezpečnosti a čistoty
- ❑ Údržba miestnych ciest, chodníkov, verejného priestranstva a pohrebiska, zabezpečenie ich schodnosti a bezpečnosti
- ❑ Udržiavanie čistoty miestnych ciest, chodníkov, verejného priestranstva a pohrebiska
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra v obciach
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia oddychových zón v obciach
- ❑ Inštalovanie a obnova informačných tabúl v obciach
- ❑ Účasť obyvateľov na projektoch utvárania verejných priestranstiev

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA V OBCIACH

Opatrenie 2.2.1

Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry

Aktivity:

- ❑ Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia spoločného kanalizačného potrubia
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia čističky odpadových vôd
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia obecného vodovodného potrubia
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia plynového potrubia
- ❑ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia obecného rozhlasu
- ❑ Propagácia nízkouhlíkových stratégií pre obce, mikroregión
- ❑ Podpora a postupné zavádzanie distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- ❑ Príprava a podpora obcí na modernizáciu a kapacitné rozširovanie rozvodu elektrickej energie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Podpora obcí pri zavádzaní a rozširovaní optických káblov a výstavbe televíznych a telekomunikačných prijímačov a rádiokomunikačných sietí
- ❑ Podpora zabezpečenia ochrany údajov, vírusová a digitálna ochrana prevádzky sietí a služieb, bezpečnosť internetových transakcií, ako aj zabezpečenie bezpečnosti vybavenia pre konečných užívateľov

Opatrenie 2.2.2

Podpora ekologického manažmentu komunálnych odpadov

Aktivity:

- ❑ Likvidácia ekologických záťaží a nelegálnych skládok odpadu
- ❑ Projektová, technologická a pozemková príprava na vybudovanie zberných dvorov
- ❑ Vybudovanie a modernizácia zberných dvorov
- ❑ Projektová, technologická a pozemková príprava na vybudovanie obecných kompostovísk
- ❑ Vybudovanie a modernizácia obecných kompostovísk
- ❑ Zabezpečenie technických a technologických prostriedkov, strojov a podobného vybavenia na zhromažďovanie a spracovanie biologicky rozložiteľných odpadov a ich prípravu na kompostovanie
- ❑ Organizovanie informačnej kampane na podporu individuálnych skládok biologicky rozložiteľných odpadov a domáceho kompostovania
- ❑ Podpora kompostovania a využívania bioodpadu
- ❑ Rozšírenie komodít a modernizácia separovaného zberu odpadu v obciach
- ❑ Aktívna motivácia obyvateľov k separovaniu odpadu
- ❑ Osveta obyvateľov zameraná na ekologické nakladanie s odpadom

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA V OBCIACH

Opatrenie 2.3.1

Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Aktivity:

- ❑ Rekonštrukcia budov vo vlastníctve jednotlivých obcí s ambíciou zníženia energetickej zaťaženia a úspory energií
- ❑ Výstavba, údržba a podpora výstavby alternatívnych zdrojov na výrobu energie
- ❑ Podpora energetickej efektívnosti súkromných domov
- ❑ Propagácia výroby a podpora distribúcie obnoviteľných zdrojov energie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach a v sektore bývania
- ❑ Podpora a postupné zavádzanie inteligentných distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- ❑ Osveta o možnostiach úspor energie a obnoviteľných zdrojoch energie vrátane zdrojov ich financovania
- ❑ Podpora využitia technológií k úspore energie
- ❑ Využívanie alternatívnych zdrojov energie

Opatrenie 2.3.2

Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien

Aktivity:

- ❑ Spolupráca obcí so zodpovednými inštitúciami na vytváranie protipovodňových opatrení
- ❑ Zabezpečovanie prevencie povodňových udalostí udržiavaním priepustnosti verejných kanálov a ostatných malých vodných tokov
- ❑ Údržba potokových korýt
- ❑ Odstraňovanie následkov povodní
- ❑ Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy
- ❑ Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof
- ❑ Osveta obyvateľov pre zvládanie prírodných katastrof

Opatrenie 2.3.3

Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach, obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine

Aktivity:

- ❑ Zlepšenie a revitalizácia obecného prostredia vrátane regenerácie opustených poľnohospodárskych (priemyselných) lokalít a zníženia miery znečistenia pôdy a vzduchu
- ❑ Zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny
- ❑ Zachytávanie vody v mieste jej dopadu
- ❑ Podpora zabezpečenia prirodzenej funkcie lesa vo vzťahu k vode
- ❑ Spevňovanie, udržiavanie a obnova poľných ciest
- ❑ Výsadba a údržba líniovej zelene pozdĺž ciest
- ❑ Údržba trávnatých plôch a neobrábanej pôdy

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Opatrenie 2.3.4

Starostlivosť o majetok obcí, obnova a údržba obecných budov, historických a kultúrnych pamiatok a pamätníkov

Aktivity:

- Obnova, rekonštrukcia a rozšírenie budov a stavieb vo vlastníctve obcí
- Obnova a údržba historických budov
- Pozemkové úpravy za účelom sceľovania pozemkov

21.3

PRIORITA 3

EKONOMIKA A RIADENIE OBCÍ

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁV A PODNIKATEĽOV V OBCIACH

Opatrenie 3.1.1

Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia prílivu nových investorov

Aktivity:

- Vysporiadanie pozemkov a vybudovanie technickej infraštruktúry zóny pre podnikateľov
- Rekonštrukcia a podpora rekonštrukcie budov a prevádzkových priestorov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie rozvoja podnikateľov, remeselných dvorov a služieb
- Podpora a motivácia novo vzniknutých podnikateľov, samostatne hospodáriacich roľníkov a živnostníkov vo výrobnom a remeselnom sektore a službách dostupnými ekonomickými a legislatívnymi nástrojmi obcí
- Podpora rozvoja vnútorného potenciálu, najmä malých podnikateľov a služieb vytváraním sietí, spolupráce a výmeny skúseností medzi obcami a regiónmi
- Podpora a motivácia malých a stredných podnikateľov, ktorí využívajú domáce suroviny
- Podpora marketingu domácich podnikateľov, motivácia občanov využívať služby a nakupovať tovary miestnych poľnohospodárov, remeselníkov a podnikateľov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Opatrenie 3.1.2

Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania

Aktivity:

- Propagácia a pravidelné informácie pre podnikateľov o možnostiach využívania grantov a programov zo štrukturálnych fondov
- Zapájanie miestnych podnikateľov do prípravy a realizácie projektov a grantov v prospech rozvoja obcí a podnikateľského prostredia
- Pomoc obcí a podpora podnikateľov pri ich využívaní grantov a ďalších podporných programov
- Aktívna spolupráca obcí s podnikateľmi pri tvorbe ich projektov a následnej realizácii získaných programov

Opatrenie 3.1.3

Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov

Aktivity:

- Rekonštrukcia, modernizácia, rozšírenie a údržba budovy a priestorov obecných úradov
- Zriadenie kancelárie, priestorov klientskeho centra v rámci obecných úradov
- Nákup a modernizácia hardwarového a softwarového vybavenia pre obecné úrady
- Nákup a tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie elektronických služieb pre občanov v obciach
- Tvorba a aktualizácia webového sídla obcí

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA V OBCIACH

Opatrenie 3.2.1

Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby v obciach

Aktivity:

- Podpora zlepšenia a zlepšenie obhospodarovania pôdy
- Podpora pestovateľov viniča a výrobcov vína
- Podpora mladých farmárov, podpora obce pri zakladaní rodinných fariem, poľnohospodárskych dvorov a ďalších drobných podnikateľov v poľnohospodárstve
- Propagácia účinného využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v sektoroch poľnohospodárstva a potravinárstva so zameraním na zvýšenie účinnosti využitia vody v poľnohospodárstve, zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín, uľahčenie dodávok a využitia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely biohospodárstva, zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva

- Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve
- Podpora obnovy a obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov závislých od poľnohospodárstva
- Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárskej produkcie
- Modernizácia, oprava a budovanie poľných prístupových ciest, inžinierskych sietí a ďalšej technickej podpory pre poľnohospodárstvo a ochranu životného prostredia
- Podpora projektov a investičných aktivít na ochranu životného prostredia a výrobu ekologicky nezávadných potravín
- Podpora pracovnej mobility a pomoc obcí zamestnať sa v poľnohospodárstve trvale alebo v sezónnych prácach ľuďom bez vzdelania a ďalším uchádzačom o zamestnanie

Opatrenie 3.2.2

Stabilizácia odbytu poľnohospodárskej produkcie, poľnohospodárskych výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb

Aktivity:

- Podpora a propagácia vinárstva a pravidelného predaja poľnohospodárskych produktov „z dvora“ v obciach a v regióne
- Pravidelné organizovanie degustácií vín, obecných trhov so zameraním na ochutnávku a predaj miestnych špecialít, kulinárske špeciality a nezávadné potraviny
- Marketing kvalitných poľnohospodárskych produktov vo vzťahu k obyvateľom regiónu
- Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárskej produkcie
- Podpora integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca pomocou systémov kvality, propagácie na miestnych trhoch a krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- Podpora manažmentu rizika poľnohospodárskych podnikov v obciach
- Podpora vzniku kooperačných väzieb medzi poľnohospodármi

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU V OBCIACH

Opatrenie 3.3.1

Budovanie a modernizácia infraštruktúry cestovného ruchu

Aktivity:

- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia priestorov na stálu propagáciu a predaj poľnohospodárskej produkcie
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia remeselných dvorov a dielní na výroby tradičných produktov
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ubytovacích zariadení pre podporu cestovného ruchu
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia sezónnych reštaurácií
- Vybudovanie informačných a náučných tabúľ v obciach
- Inštalácia medzinárodne uznávaných turistických značení atraktivít cestovného ruchu (kultúrne, technické, historické pamiatky a prírodné atraktivity)
- Vybudovanie a údržba náučných chodníkov
- Výstavba cyklotrás
- Vybudovanie oddychových a relaxačných zón
- Podpora podnikania a vytvárania služieb v oblasti agroturistiky

Opatrenie 3.3.2

Propagácia obcí

Aktivity:

- Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obcí
- Vytvorenie krátkodobého marketingového programu a strednodobej marketingovej a komunikačnej stratégie obcí, budovanie pozitívneho mediálneho obrazu obcí
- Realizácia marketingových výstupov, pravidelná propagácia aktivít a podujatí v obciach s cieľom prilákať návštevníkov z regiónu, kraja
- Pravidelná komunikácia s regionálnymi a celoštátnymi médiami, prezentácia pozitívnych výsledkov aj zaujímavostí obcí
- Budovanie komunikačných a informačných väzieb v mikroregióne, spolupráca medzi obcami, mestami v oblasti komunikácie s médiami
- Podpora a rozvoj projektov medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce
- Pravidelná účasť na regionálnych, národných aj medzinárodných veľtrhoch, obchodných misiách, odborných seminároch a konferenciách propagujúcich miestny cestovný ruch

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

- ❑ Vytvorenie propagačných materiálov obcí
- ❑ Budovanie imidžu obcí na základe ich histórie, folklórnych tradícií, tvorby remeselných produktov a tradičných výrobkov, prírodných zdrojov
- ❑ Investície do prezentácie kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácie národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresov a sympózií) a remeselných dvorov
- ❑ Podpora prezentácie príležitostí strávenia voľného času (propagácia poľnohospodárskych a kulinárskych špecialít, cykloturistiky a ďalších možností v spolupráci s okolitými obcami)

Opatrenie 3.3.3

Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu

Aktivity:

- ❑ Podpora podnikateľov v oblasti služieb a doplnkových služieb v cestovnom ruchu
- ❑ Podpora účasti podnikateľov na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu doma a v zahraničí
- ❑ Prevádzkovanie malých predajných miest pre návštevníkov obcí s cieľom predaja tradičných výrobkov (ľudovo-umelecké výrobky a i.) a poľnohospodárskych produktov
- ❑ Podpora organizovania tradičných jarmokov a trhov
- ❑ Pravidelné informácie o využívaní dotačných programov pre podnikateľov v cestovnom ruchu
- ❑ Metodická a asistenčná podpora obce malým a stredným podnikateľom v oblasti cestovného ruchu

22. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE REALIZÁCIE OPATRENÍ

Ambíciou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je v čo najväčšej miere naplniť jeho očakávania. Programová časť Programu rozvoja obcí vo svojich Opatreniach podrobne rozpracovaných v Aktivitách presne identifikuje potreby obcí. V kvantitatívnej, alebo v kvalitatívnej podobe sú Opatrenia a následne aj Aktivity upresňované merateľnými ukazovateľmi, identifikátormi počiatočného a želaného stavu. Merateľný ukazovateľ Opatrenia vyjadruje najvýstižnejším spôsobom želaný výstup, alebo smerovanie k naplneniu výsledku. Každý merateľný ukazovateľ má určenú mernú jednotku. Prostredníctvom mernej jednotky sa tak počiatočný a želaný stav vyjadri exaktne. Na základe súboru merateľných ukazovateľov priradených k jednotlivým Opatreniam je možné veľmi prehľadne a jednoducho monitorovať priebežné plnenie a výslednú realizáciu Programovej časti Programu rozvoja obcí. Merateľné ukazovatele zohľadňujú počiatočný a želaný stav pre všetky obce ako celok.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Tabuľka: Merateľné ukazovatele realizácie Opatrení

OPATRENIE		MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	MERNÁ JEDNOTKA	STAV 2022	STAV 2028
1.1.1	Podpora výhodných podmienok pre priamych investorov	prezentácia príležitostí v obci	počet	0	2
1.1.2	Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obci	postavené nájomné obecné byty	počet	0	4
1.1.3	Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obce, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obce	kamery v obciach	počet		
1.1.4	Podpora aktívnej činnosti spolkov a združení	komunitné centrum	počet	1	2
1.2.1	Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce	dhodobo nezamestnaní	počet		
1.3.1	Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obci	terénna opatrovateľská služba	počet	0	2
1.3.2	Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb	komunálne služby	počet	0	2
1.3.3	Stabilizácia siete škôl v obci	počet tried v MŠ	počet	1	2
1.3.4	Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl	interaktívne didaktické pomôcky	počet	2	6
1.3.5	Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí	multifunkčné ihrisko	počet	1	2
1.3.6	Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií	obecné múzeum	počet	0	1
2.1.1	Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obce	opravené miestne cesty	m		
2.1.2	Rozvoj dopravnej obslužnosti obce	-	-		
2.1.3	Zlepšenie vzhľadu obce a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev	obecný park	počet	1	2
2.2.1	Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry	kanalizácia	m		
2.2.2	Podpora ekologického manažmentu komunálnych odpadov	zberný dvor	počet	0	1
2.3.1	Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie	rekonštrukcia budov na energeticky úsporné	počet		
2.3.2	Zapojenie obce do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien	priepustnosť potokov	m		
2.3.3	Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obci, obnova a údržba poľných ciest a zelene	revitalizované poľné cesty	m		
2.3.4	Starostlivosť o majetok obce, obnova a údržba obecných budov, historických a kultúrnych pamiatok a pamätníkov	obnovená pamiatka	počet	0	2
3.1.1	Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia prílivu nových investorov	noví podnikatelia	počet	0	2
3.1.2	Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania	nenávratné finančné prostriedky	€	0	50 000
3.1.3	Modernizácia technického a technologického zázemia obecného úradu	software	počet	4	6
3.2.1	Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby v obci	samostatne hospodáriaci farmári	počet	0	2
3.2.2	Stabilizácia odbytu poľnohospodárskych výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb	predaj z dvora	počet	0	6
3.3.1	Budovanie a modernizácia infraštruktúry cestovného ruchu	ubytovacie zariadenie	počet	1	4
3.3.2	Propagácia obce	propagačný materiál	počet	0	2
3.3.3	Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu	podnikatelia v službách cestovného ruchu	počet	2	6

Zdroj: vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo identifikuje manažment riadenia Programu rozvoja obcí, popisuje organizačné zabezpečenie realizácie Aktivít, systém monitorovania a hodnotenia plnenia Programu rozvoja obcí a identifikuje vecný a časový harmonogram realizácie konkrétnych Aktivít Programu rozvoja obcí formou akčných plánov v kratších časových úsekoch.

23. MANAŽMENT PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Každá obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnou pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.¹⁶ Samostatnosť rozhodovania každej jednotlivkej obce sa vzťahuje aj na riadenie a implementáciu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo. Každá obec rozhoduje individuálne, prostredníctvom orgánov obce:¹⁷

- a) obecné zastupiteľstvo obce (ďalej aj „*obecné zastupiteľstvo*“ v príslušnom gramatickom tvare),
- b) starosta obce (ďalej aj „*starosta*“ v príslušnom gramatickom tvare).

Obecné zastupiteľstvo obce

Schváliť Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo, jeho aktualizáciu, aktualizáciu jeho časti aj predĺženie jeho účinnosti je vyhradené obecným zastupiteľstvám obcí Bara, Černochovo.¹⁸ Podmienkou platnosti a účinnosti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo je jeho schválenie ako celku obecným zastupiteľstvom každej obce. Ak obecné zastupiteľstvo niektorej z obcí Program rozvoja obcí neschváli, neovplyvní to platnosť a účinnosť Programu rozvoja obcí pre ostatné obce. Podobne aj aktualizáciu Programu rozvoja obcí alebo aktualizáciu jeho časti, alebo predĺženie jeho účinnosti musia ako celok schváliť obecné zastupiteľstvá všetkých obcí. Ak obecné zastupiteľstvo

¹⁶ § 4 odsek 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

¹⁷ § 10 odsek 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

¹⁸ § 11 odsek 4 písmeno c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, § 8 odsek 5 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

niektorej z obcí aktualizáciu Programu rozvoja obcí, alebo aktualizáciu jeho časti, alebo predĺženie jeho účinnosti neschváli, neovplyvní to platnosť a účinnosť aktualizácie Programu rozvoja obcí, alebo platnosť a účinnosť aktualizácie jeho časti, alebo platnosť a účinnosť predĺženia jeho účinnosti pre ostatné obce.

V rámci napĺňania programovej časti Programu rozvoja obcí je obecnému zastupiteľstvu každej jednotlivej obce pre podmienky a potreby svojej obce ďalej individuálne vyhradené:

- a) rozhodovať o akčnom pláne obce,
- b) rozhodovať o podaní žiadosti o nenávratný finančný príspevok v rámci zverejnených projektov, súčasne s akceptáciou zverejnených podmienok pre konkrétny projekt,
- c) rozhodovať v rámci rozpočtu obce, alebo v rámci zmien rozpočtu obce o výške finančných prostriedkov určených na realizáciu jednotlivých aktivít,
- d) rozhodovať v rámci rozpočtu obce, alebo v rámci zmien rozpočtu obce o výške finančných prostriedkov určených ako spoluúčasť realizácie projektov, grantov a ďalších donorských príspevkov,
- e) rozhodovať o partnerstvách územnej spolupráce s príslušnými orgánmi a inštitúciami aj s podnikateľskými subjektmi, zamestnávateľmi a s neziskovým sektorom.

Obecné zastupiteľstvo každej jednotlivej obce rozhoduje prijatím uznesenia nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov príslušného obecného zastupiteľstva obce, s účinkami len pre svoju obec.

Starosta obce

Starosta každej obce je koordinátorom a manažérom realizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov na území a pre potreby svojej obce. Monitoruje a vyhodnocuje možnosti podávania žiadostí o poskytnutie nenávratných finančných príspevkov, výhodnosť zverejnených projektov a predkladá obecnému zastupiteľstvu vo svojej obci na schválenie:

- a) návrh Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov, návrh na jeho aktualizáciu alebo aktualizáciu jeho časti, alebo návrh na predĺženie jeho účinnosti,
- b) návrh akčného plánu obce,
- c) návrh na podanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok v rámci zverejnených projektov,
- d) návrh na rozhodnutie v rámci rozpočtu obce, alebo v rámci zmeny rozpočtu obce o výške finančných prostriedkov a ich použití v súvislosti s pripravovanými aktivitami, alebo v súvislosti so spoluúčasťou realizácie projektov, grantov a ďalších donorských príspevkov,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

e) návrh na rozhodnutie o partnerstvách územnej spolupráce s príslušnými orgánmi a inštitúciami aj s podnikateľskými subjektmi, zamestnávateľmi a s neziskovým sektorom.

Oprávnenie starostu obce rozhodovať o použití finančných prostriedkov v súlade s ustanoveniami osobitného predpisu¹⁹ aj v súlade s ustanoveniami Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce, ani oprávnenie starostu obce rozhodovať o vykonaní zmien rozpočtu obce rozpočtovými opatreniami v súlade s ustanoveniami osobitných predpisov²⁰ aj v súlade s ustanoveniami Zásad hospodárenia a nakladania s finančnými prostriedkami obce týmto nie sú dotknuté.

Starosta každej obce vo svojej obci koordinuje práce na príprave žiadostí o nenávratný finančný príspevok a manažuje jej podanie, riadi komunikáciu s reprezentantmi donorov, riadi získaný projekt na nenávratný finančný príspevok, zabezpečuje jeho realizáciu a realizáciu jeho jednotlivých aktivít vrátane ukončenia projektu, zabezpečuje monitorovanie a hodnotenie Programu rozvoja obcí v podmienkach svojej obce.

Realizácia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a externých zdrojov a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre eurofondy v každej jednotlivjej obci. Starostovia jednotlivých obcí sa pre spoločný Program rozvoja obcí rozhodli v dobrej viere a s ambíciou vzájomnej pomoci pri jeho implementácii. Riadenie a implementácia Programu rozvoja obcí bude vyžadovať aj koordináciu medzi jednotlivými obcami. Riadiaca skupina bude funkčná počas celej doby účinnosti Programu rozvoja obcí.

Riadiaca skupina

Riadiacu skupinu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo tvoria starostovia všetkých obcí. Riadiaca skupina nie je inštitucionalizovaný orgán. Cieľom Riadiacej skupiny je koordinácia záujmov a zjednotenie postupov v prípadoch súvisiacich s implementáciou Programu rozvoja obcí, v ktorých je spoločný záujem alebo postup nevyhnutný, alebo aspoň žiaduci či vhodný. Pracovné stretnutie Riadiacej skupiny sa uskutoční na základe podnetu starostu ktorejkoľvek obce. Pracovná skupina koordinuje spoločný záujem alebo postup najmä pri aktualizácii Programu rozvoja obcí, aktualizácii jeho časti, alebo pri predĺžení jeho účinnosti. Riadiaca skupina nerozhoduje, rozhodnutie starostu každej obce je autonómne.

---

¹⁹ najmä zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov

²⁰ najmä zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

24. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu ako celku aj na úrovni jednotlivých aktivít.

Základom aktuálneho prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky. Premenu programovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie aktuálnych projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov.

Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov Programu rozvoja obcí a na dosahovanie cieľov Programu rozvoja obcí. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie Programu rozvoja obcí daný aj externými faktormi mimo dosahu Programu rozvoja obcí. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny ale aj výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe Programu rozvoja obcí kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku, teda reálneho dopadu Programu rozvoja obcí na zmenu sociálno-ekonomickej reality v jednotlivých obciach možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov v každej obci samostatne.

Dopady nie sú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces rozvoja. Monitorovanie aj hodnotenie Programu rozvoja obcí zabezpečuje starosta každej obce v podmienkach svojej obce individuálne.

24.1 MONITOROVANIE PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Úlohou obce a jej manažmentu je pravidelné monitorovanie²¹ a vyhodnocovanie plnenia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov v podmienkach obce. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie Opatrení a Aktivít Programu rozvoja obcí s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú

---

²¹ § 12 písmeno b) zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

pre manažment jednotlivých obcí vstupy pre rozhodovanie za účelom zlepšenia implementácie Programu rozvoja obcí, vypracovávanie priebežných správ a vypracovanie záverečnej správy o realizácii Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo.

Monitorovanie na úrovni Priorít a Cieľov Programu rozvoja obcí ako celku zabezpečuje starosta každej obce v podmienkach svojej obce individuálne. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie Programu rozvoja obcí a pre prijímanie rozhodnutí, či je potrebné Program rozvoja obcí alebo jeho časť aktualizovať, meniť alebo doplniť. Zároveň sú tieto údaje využívané v procese priebežného hodnotenia Programu rozvoja obcí v podmienkach každej obce. Monitorovanie prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov definovaných v predchádzajúcej časti Programu rozvoja obcí.

V súvislosti s implementáciou Programu rozvoja obcí je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov (aktivít) zabezpečované zodpovednými projektovými manažermi. Na rozdiel od monitorovania Priorít a Cieľov Programu rozvoja obcí, v rámci realizácie individuálnych projektov je potrebné pravidelne pripravovať a predkladať monitorovaciu správu. Harmonogram prekladania monitorovacej správy vyplýva z každého realizovaného projektu individuálne. Monitorovacia správa má spravidla aj predpísanú štruktúru a povinné náležitosti podľa pokynov v projekte.

24.2 HODNOTENIE PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo v podmienkach každej obce, jeho súlad s Cieľmi stanovenými v Programe rozvoja obcí, analyzuje účinnosť realizovaných procesov, vhodnosť nastavenia jednotlivých Opatrení a Aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas účinnosti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia v každej jednotlivej obci a pred ukončením účinnosti Programu rozvoja obcí vykonať záverečné hodnotenie v podmienkach každej jednotlivej obce. Výsledky hodnotenia Programu rozvoja obcí sprístupní každá obec na základe žiadosti, v súlade s ustanoveniami osobitného predpisu.²²

Pri hodnotení Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo je potrebné prihliadať na skutočnosť, že stratégiu Programu rozvoja obcí pripravovali reprezentanti obcí v určitom reálnom čase a v súlade so svojimi programovými vyhláseniami a predstavami v reálnom čase. Nie všetky ambície ostávajú vplyvom času a rozvoja aktuálne a reálne, nie všetky

---

²² najmä zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

aktivity ostávajú prioritné a nie všetky ciele je možné zrealizovať. Niektoré aktivity môžu vychádzať z momentálnej situácie v jednotlivých obci, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. Program rozvoja obcí nie je dogma a nie je to nemenný dokument, je to vytýčenie strednodobých Priorít a Cieľov jednotlivých obcí z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecným zastupiteľstvám obcí je vyhradené rozhodnúť o aktualizácii²³ tohto dokumentu ako celku, alebo o aktualizácii jeho časti.

Priebežné hodnotenie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je séria hodnotení zo strany jednotlivých obcí, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu rozvoja obcí skúmať rozsah, do akého sa využívajú prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad v rámci každej jednotlivých obce. Priebežné hodnotenie zároveň identifikuje faktory, ktoré prispievajú k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu rozvoja obcí vrátane udržateľnosti vhodných postupov v podmienkach ktorejkoľvek obce. Základnými podkladmi pre prípravu priebežného hodnotenia sú monitorovacie správy Priorít a Cieľov aj monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného Programu rozvoja obcí. Priebežné hodnotenie sa vykonáva systematicky v každej obci počas celého trvania Programu rozvoja obcí až po predloženie záverečnej hodnotiacej správy Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej. Priebežné hodnotenie sa odporúča v každej obci vykonávať jedenkrát ročne, priebežné hodnotenia by mali byť východiskom pri tvorbe návrhu Akčného plánu. Správu z priebežného hodnotenia plnenia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej pripravuje starosta každej obce v podmienkach svojej obce individuálne a zasiela ju každoročne do 31. mája priebežného kalendárneho roka vyššiemu územnému celku.²⁴ Výsledky priebežných hodnotení v jednotlivých obciach môžu byť podkladom pre rozhodnutie obecných zastupiteľstiev obcí aktualizovať Program rozvoja obcí, alebo aktualizovať jeho časť.

Záverečné hodnotenie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv na rozvoj každej obce. Záverečné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania Programu rozvoja obcí ako celku a identifikuje osvedčené postupy. Výstupom záverečného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej. Hodnotiace obdobie pri záverečnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie Programu rozvoja obcí. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí starosta každej obce v podmienkach

²³ § 8 odsek 4 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

²⁴ § 12 písmeno b) zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

svojej obce individuálne, spravidla najmenej šesť mesiacov pred ukončením účinnosti Programu rozvoja obcí tak, aby sa závery záverečných správ v jednotlivých obciach využili pri tvorbe nového Programu rozvoja obcí na ďalšie obdobie.

Priebežná hodnotiaci správa a Záverečná správa o hodnotení implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo nemajú predpísanú presnú formu. Každá správa by mala obsahovať: identifikáciu, presné časové vymedzenie hodnotiaceho obdobia, úroveň hodnotenia Programu rozvoja obcí (Ciele, Opatrenia, Aktivity), vymedzenie očakávaného, želaného výsledku, programovaný termín realizácie, rozpočet vnútorných aj externých zdrojov a vymedzenie skutočného výsledku. Správa by mala v závere analyzovať dôvody nesplnených očakávaní a navrhnúť efektívny spôsob nápravy – aktualizáciu Programu rozvoja obcí, v prípade ukončenia jeho účinnosti navrhnúť pri ďalšom schvaľovaní iné priority a ciele. Zo správy má byť zrejmé kto ju pripravil, na základe akého monitorovania a ďalších vstupných informácií je vypracovaná. Starosta každej obce prednesie správu na zasadnutí príslušného obecného zastupiteľstva obce. Obecné zastupiteľstvo príslušnej obce priebežnú hodnotiacu správu, ani Záverečnú správu o hodnotení implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo neschvaľuje.

25. KOMUNKÁCIA PROGRAMU ROZVOJA OBCE

Najbežnejším spôsobom zverejňovania informácií v každej obci je webové sídlo obce. Viaceré obce využívajú aj možnosti zverejňovania informácií prostredníctvom sociálnej siete prevádzkovej obcou, alebo prostredníctvom sms aplikácie. Úradné tabule využívajú obce spravidla najmä na zverejňovanie informácií, ktorých zverejňovanie na úradnej tabuli je obligatórne.

Starosta každej jednotlivkej obce zverejní na webovom sídle obce Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo a priebežne bude zverejňovať jeho aktualizáciu alebo aktualizáciu jeho časti, Akčný plán aj informácie o realizácii jednotlivých projektov v obci v súlade s podmienkami príslušného projektu. Starosta každej jednotlivkej obce priebežne zabezpečí na webovom sídle obce aj informácie pre verejnosť o možnostiach získania nenávratných finančných prostriedkov v rámci partnerstva s obcou.

Ďalšie informácie v súvislosti s implementáciou Programu rozvoja obcí, hodnotiace správy a ďalšie dokumenty starosta každej jednotlivkej obce sprístupní na základe žiadosti v súlade

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

s ustanoveniami zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

Za komunikáciu s verejnosťou je zodpovedný starosta každej obce individuálne.

26. AKČNÉ PLÁNY OBCÍ NA ROKY 2022 - 2023

Akčný plán obce je v rámci Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov stanovenie konkrétnych aktivít pre obdobie spravidla dvoch rokov, ktoré jednotlivá obec reálne plánuje v danom období realizovať a na realizáciu ktorých sa obec aktuálne pripraví v rámci rozpočtu obce, organizačne aj personálne. Akčný plán nemá normovanú podobu, ale aby splnil svoj účel, jeho podstatnou náležitosťou je presná identifikácia aktivity, termín jej realizácie, určenie zodpovednej osoby a určenie zdrojov financovania. Realizáciu aktivít Akčného plánu uskutočňuje každá obec prioritne s ambíciou využitia nenávratných zdrojov financovania s kombináciou spolufinancovania zo zdrojov obce.

Akčný plán každej obce na prvé dva roky platnosti a účinnosti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov je súčasťou dokumentu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov. O každom ďalšom Akčnom pláne obce rozhoduje prijatím uznesenia obecné zastupiteľstvo každej jednotlivéj obce individuálne, spravidla každé dva roky na obdobie spravidla dvoch rokov. Rozhodovanie o Akčnom pláne nie je podmienkou implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochov v jednotlivých obciach a realizácie konkrétnych aktivít v obci.

Tabuľka: Akčný plán obce Bara na roky 2022 - 2023

OPATRENIE, AKTIVITA	TERMÍN (ROK)	ZODPOVEDNÝ	FINANCOVANIE
PRIORITA 2			
Opatrenie 2.1.3 Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity ich verejných priestranstiev			
Aktivita Prestrešenie amfiteátra v časti obce Veľká Bara	2022 - 2023	obec, starosta obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%

Zdroj: obec Bara, 2022

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

Tabuľka: Akčný plán obce Černochovej na roky 2022 - 2023

OPATRENIE, AKTIVITA	TERMÍN (ROK)	ZODPOVEDNÝ	FINANCOVANIE
PRIORITA 2			
Opatrenie 2.1.3 Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity ich verejných priestranstiev			
Aktivita Vybudovanie a modernizácia amfiteátra v obci	2022 - 2023	obec, starosta obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%

Zdroj: obec Černochovej, 2022

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

E. FINANČNÁ ČASŤ

Zdroje financovania Cieľov, Opatrení a Aktivít, definovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo tvoria dôležitú časť dokumentu. Finančný program je reálnym odrazom schopnosti každej jednotlivkej obce realizovať konkrétne Aktivity a tým aj životaschopnosti celého dokumentu. Náročnosť viacerých programovaných aktivít predpokladá viac zdrojové financovanie.

Aktuálna legislatíva umožňuje pre regionálny rozvoj využívať okrem vlastných zdrojov (rozpočet obce) aj ďalšie zdroje:²⁵ zdroje zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev, zdroje zo štátnych účelových fondov, zdroje z rozpočtov vyšších územných celkov, zdroje z prostriedkov fyzických osôb, zdroje z prostriedkov právnických osôb, z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií, zdroje z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi aj zdroje z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis. Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.²⁶

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo je rozvojovým dokumentom obcí Bara, Černochovo. Každá obec v nadväznosti na strategickú, programovú, realizačnú aj finančnú časť tohto dokumentu každoročne pripraví svoj rozpočet (jednoročný aj viacročný) tak, aby bola pripravená finančne zvládnuť programované aktivity v súlade s aktuálnym Akčným plánom aj s využitím možností externých zdrojov. Program rozvoja obcí je strednodobým rozvojovým dokumentom. Každá obec pri jeho schvaľovaní zobrala do úvahy fakt, že z dôvodu strednodobosti (do roku 2028) nie je možné finančnú časť programovaných aktivít čo do objemu programovaných finančných prostriedkov presne vymedziť, len rámcovo predpokladať. Finančné možnosti realizácie Programu rozvoja obcí sa v priebehu účinnosti dokumentu môžu v každej jednotlivkej obci vyvíjať odlišne. Spresňujúci finančný program v každej jednotlivkej obci v nadväznosti na jej aktuálny Akčný plán je preto dynamicky sa vyvíjajúcou časťou Programu rozvoja obcí. Do jeho finálnej podoby vstupujú viaceré faktory, predovšetkým miera inflácie a vývoj cien práce, tovarov a služieb všeobecne. Každá obec sa každoročne bude zodpovedne v rámci prípravy svojho rozpočtu obce venovať aj rozsahu objemu kapitoly pre aktivity

²⁵ § 4 odsek 1 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

²⁶ § 4 odsek 2 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

vyplývajúce z Programu rozvoja obcí a aktuálneho Akčného plánu. Finančné manažovanie aktivít tak bude každoročne pripravené v reálnom objeme možností a potrieb.

Finančná náročnosť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovo počas jeho účinnosti a predpokladaný objem vlastných zdrojov počas jednotlivých rokov deklaruje ambície každej obce a jej reprezentantov zabezpečiť rozvoj a zlepšiť podmienky života svojich občanov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

ZÁVER

Schválený Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové Aktivity a Opatrenia, prípadne sa môžu niektoré Aktivity a Opatrenia zrušiť. Slúži ako rozvojový dokument pre obce Bara, Černochovej, ich obyvateľov a podnikateľské zázemie. Vykonateľnosť jednotlivých Aktivít, Opatrení a dosiahnutie stanovených Cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj čiastočne nedoriešené vlastnícke vzťahy v niektorých obciach. Pridanou hodnotou pri realizácii jednotlivých Aktivít je aktívne zapojenie obyvateľov do rozvoja obcí. Realizátorom Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej nie je len každá jednotlivá obec, ale aj jej obyvatelia, miestni podnikatelia, záujmové skupiny a aj štátna správa, preto popri financovaní z rozpočtu obcí sa pri jednotlivých opatreniach počíta s možnosťou viaczdrojového financovania.

Realizáciu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej riadi v každej obci manažment príslušnej obce. Riadenie realizácie je založené na orgánoch každej obce. Jedenkrát ročne reprezentanti obcí priebežne v každej obci vyhodnotia realizáciu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej a spravidla jedenkrát za dva roky každá obec rozhodne o svojom aktuálnom Akčnom pláne.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej ako strednodobý dokument je možné kedykoľvek aktualizovať.²⁷ Cieľom aktualizácie je identifikovanie vývojových tendencií a udalostí v jednotlivých obciach a ich využitie k aktualizácii tak, aby nedošlo k zásadnej zmene vízie, priorít a cieľov. Z dôvodu stability je doporučené prípadnú aktualizáciu prevádzať v určitých časových intervaloch v nadväznosti na priebežné hodnotenie. Komplexná príprava nového Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej na ďalšie obdobie sa bude realizovať pred ukončením účinnosti aktuálneho Programu rozvoja obcí.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je uverejnený na webovom sídle každej obce a je tak prístupný obyvateľom, podnikateľom aj širokej verejnosti. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej nerieši a ani nevyplýva na územia NATURA 2000.

---

²⁷ § 8 odsek 4 zákona č. č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV

SCHVÁLENIE PROGRAMU ROZVOJA OBCÍ

DOKUMENT	<p>PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ BARA, ČERNOCHOV</p> <p>ŠTRUKTÚRA DOKUMENTU:</p> <p>ÚVOD: táto časť dokumentu obsahuje obsah dokumentu podľa jednotlivých kapitol, stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHRSR, stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a stručný popis inštitucionálneho a časového zabezpečenia spracovania PHRSR;</p> <p>ANALYTICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje komplexnú analýzu súčasného stavu územia; je členená na ANALÝZU VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ, ANALÝZU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA OBCÍ, hodnotenie realizácie existujúceho PHRSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov a zhodnotenie súčasného stavu územia (SWOT);</p> <p>STRATEGICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje víziu územia, formuláciu a návrh stratégie, a výber a popis strategických cieľov v jednotlivých oblastiach rozvoja;</p> <p>PROGRAMOVÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje konkrétne opatrenia a aktivity vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám a súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt;</p> <p>REALIZAČNÁ ČASŤ: je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obcí, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja formou akčných programov;</p> <p>FINANČNÁ ČASŤ: obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obcí;</p> <p>ZÁVER: obsahuje finalizáciu dokumentu a jeho predloženie na schválenie;</p>
SPRACOVANIE	<p>FORMA SPRACOVANIA:</p> <p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je koncepčne spracovaný dokument ako celok s podporou orgánov jednotlivých obcí zúčastnených na jeho tvorbe. Pri spracovaní Programu rozvoja obcí je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Programu rozvoja obcí boli doplňované, pripomienkované starostami obcí, poslancami obecných zastupiteľstiev obcí a ďalšími autoritami obcí s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obcí. Zdrojom informácií boli starostovia obcí, zamestnanci obcí a ďalšie orgány a inštitúcie verejnej správy. Spracovatelia vychádzali z poznatkov získaných od orgánov obcí a využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej je v súlade s národnými a regionálnymi koncepčnými dokumentmi aj v súlade s aktuálnou legislatívou v Slovenskej republike.</p> <p>OBDOBIE SPRACOVANIA:</p> <p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej bol spracovaný v období apríl – august 2022.</p> <p>RIADIACA SKUPINA:</p> <p>Pozostáva z dvoch členov a k príprave Programu rozvoja obce sa členovia riadiacej skupiny stretli 3x.</p> <p>PRACOVNÁ SKUPINA:</p> <p>Pozostáva z piatich členov a k príprave Programu rozvoja obce sa členovia pracovnej skupiny stretli 4x.</p> <p>NÁKLADY NA SPRACOVANIE:</p> <p>Spracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Bara, Černochovej bolo financované z vlastných zdrojov jednotlivých obcí Bara, Černochovej v súlade s rozpočtom jednotlivých obcí Bara, Černochovej aj v súlade so Zmluvou o dielo medzi jednotlivými obcami Bara, Černochovej a spracovateľom.</p>
SCHVÁLENIE	<p>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bara, Černochovej bol prerokovaný a schválený:</p> <p>Obecným zastupiteľstvom obce Bara dňa: 12. 10. 2022, Obecným zastupiteľstvom obce Černochovej dňa: 8. 9. 2022.</p>